

Sunkūs be galo laikai
Lietuvą brangią suspaudė:
Žūsta vergilijai vaikai;
Daugel jų priešas išsaudė.

Lietuvos
Atgimimo Sąjūdas

Laisvoji Lietuva

FREE LITHUANIA

911 West 32 St.
CHICAGO 8, ILL.

Telef: FR 6-5416

"Entered as second class mat-
ter at the post office at
Chicago, Illinois."

EINA XVIII METUS

1964 RUGSĖJO - SEPTEMBER 24

Nr. 19(937)

KADA KIPRO SALOJE ĮSIVIEŠPATAUS TAIKA ?

Kaip ilgametė praktika rodo, Maskvos komunistai yra nenumaldomi ir aršiausi taikos priešai. Jie jau 1939 metais kai tik patys šiek tiek apsi-tvarkė savo viduje ir sustiprėjo, už-puolė mažąją Suomiją. Vėliau dūrė iš pasaly peilį ir nugarą jau vokiečių pablokštai Lenkijai, atsiplėšė gaba-lą Rumunijos ir užgrobė Pabaltijo valstybes. Karo metu jie "išlaisvino" vidurio ir rytų Europą ir iš ten nei nemano išsikraustyti laisva valia, ar duoti tiems kraštams teisę laisvai apsispręsti. Jie atplėšė niekad Rusi-jai nepriklaususias rytų Vokietijos ir Lenkijos teritorijų dalis ir prisijungė sau. Po karo jie bandė užgrobti Graikiją, Turkiją, Iraną, Iraką ir visą eilę kitų valstybių. Visi neramu-mai ir karo židiniai Azijoje, Europoje ir Afrikoje buvo ir yra ižiebiami ir kurstomi tik komunistų. Tai yra nenuginčijami ir nesugriaunami fak-tai. Taigi, taikos ir ramybės pasaulyje (nors jos ir nuo amžių nebuvo) tuo labiau dabar nėra ko laukti kol egzistuos imperialistinis komuniz-mas.

Chruščiovas juk neslepia savo tiks-lų. Jis atvirai ir aiškiai pasisako už mažų "išlaisvinimo" karų kurstymą ir jų palaikymą. Jis tą savo užsimojimą nuosekliai vykdo. Lygiai tą patį daro ir audonosios Kinijos komunis-tai. Komunistai bendromis jėgomis nuolat palaiko įtampą pasaulyje, tuo jie nori palaužti laisvojo pasaulio ne tik fizinį bet ir moralinį ryštą. Štai, vykdydami tą savo programą, prie vi-sos eilės jau turimų karo židinių jie vėl atnaujino Afrikos Konge ir naujai ižiebė Viduržemio jūroje - Kipro sa-loje.

Maskva pamačiusi ir išitikinusi, kad dabartinė Amerikos vyriausybė veda su ja "šilkinų pirštinaičių" poli-tiką ir kad Amerika yra pasirodusi mokėti aukštą kainą už koegzistenci-ją, nutarė pabandyti įkelti koją ir į Viduržemio jūtą. Norai labai aiškūs: įsteigti savo bazę Kipro saloje, tokia pat, kokią komunistai jau turi Ameri-kos Žemynė - Kuboje.

Kiprui, kaip žinome, nepriklausomj bė buvo suteikta 1960m. Konstitucija tai salai paruošė bendromis jėgomis Turkija, Graikija ir Anglija. Turų mažuma toje saloje, pagal tą konstitu-ciją, savo interesams ginti gavo veto teisę įstatymų leidimo institucijoje.

Kipro salos prezidentu buvo išrink-tas gerokai "raudonas" ortodoksų ar-kivyskupas Makarijus, kuris nuo pat išrinkimo tik ir žvalgosi į Maskvą, ieškodamas ten patarimų ir paramos Maskva, kaip ir Kipro salos komunis-tai, žinoma, labai norėtų tą salą pe-versti antrąja Kuba, o Makarijų pada-ryti antruoju Castro. Makarijus tam projektui pilnai pritaria ir to siekia. Todėl dabartiniame konflikte Makari-jus ne tik neišsprendė nei vienos su-sidariusios problemos ir neatslūgdė susidariusio įtempimo, bet tą įtempimą dar sąmoningai padidino! Ir taip š. m. pradžioje prasidėjo vadinamoji Kipro salos krizė. Ji prasidėjo kai prezid. Makarijus pranešė kad jis ruošiasi keisti salos konsituciją, tiks lu panaikinti turų mažumai suteiktą įstatymų leidime veto teisę. Beto tur kai daugumoje būdami griežti antiko-munistai dažnai trukdė Maskvos drau-gui Makarijui salą paversti komunis-tų baze.

Tuo tarpu Maskva jau išstisus šimt-mečius žvalgosi į Kipro salą, nes jos strateginė reikšmė yra nepaprastai svarbi. Įkėlusį koją į Kiprą, Maskva ne tik šeiminkautų Viduržemio jūr-cje, bet svarbiausia paveržtų Dardane-lių kontrolę iš Turkijos, tuo pačiu iš Vakarų pasaulio, ko ji taip senai trok-šta ir siekia. O kadangi Kipro sala

yra tik 40 mylių nuo Turkijos pakran-čių, tai Turkija pasijustų Maskvos ap supime.

Turkija buvo ir iki šiol yra pats at-kakliausias maskviško komunizmo ir imperializmo stabdys ir priešas. Jie nekartą yra pareiškę, kad savo laisvę ir nepriklausomybę gins visomis tur-imomis priemonėmis. Maskva tą turkų nusistatymą ir jų kovingumą la-pai gerai žino. Reikia manyti, kad bent šiuo momentu Maskva atvirai savo kojos nekels į Kipro salą. Beto Turkija yra NATO narys, todėl jos įsivylimas į karą su Maskva auto-matiškai įveltų ir JAV. Taigi, atviras kelias Maskvai yra labai rizikingas. Už tai ji eina kitu, - Maskva bando ten išgalėti ir paimti valdžią savo ištikimo tarno arkivyskupo Makari-j

J. KADAGYS

pagalba.

Kipro problema ir ten keliami ne-ramumai dar turi ir kitą tikslą. Čia Maskva nori nušauti vieną sūviu du-ziukius: stengiasi supiudyti ir gal net įveltį ir tarpusavio karą Atenus su Ankara ir tuo pačiu suduoti stiprų ardomą smūgį ir taip jau silpnai su-cementuotai NATO organizacijai.

Vakarų pasaulyje Makarijus neieš-ko sau draugų. Jo visa "viltis" yra ne Graikija, kuriai neva jis dirba, bet Maskva. Ir štai, tik stiprus Vaka-rų diplomatinis spaudimas sulaukė Makarijų nuo kelionės į Maskvą... pagalbos ieškoti! Bet jis vis vien nu-

skubėjo pas Egipto Nasserį ir, atro-do, iš jo gavo visakeriopos paramos pažadus. Tuo nepasitenkinta. Jis vis-vien išsiuntė delegaciją į Maskvą su pasiūlymu sudaryti karinę sąjungą! Jis tuo nori užtikrinti Rusijos karinę paramą, kad ši išpareigotų ginti Kip-rą, jei Turkija sąmoningai Makarijos kiršinimo politika būtų išvesta iš kantrybės ir ateitų į pagalbą savo tautiečiams Kipre.

Makarijus brutalūs ir sadistiški metodai su turkų mažuma gali per-tempti Ankaros kantrybę, Turų ats-tovai Kipre tvirtina, kad apie 40% jų mažumos gyventojų yra graikų apsu-pti, užblokuoti, ir marinami badu. Turkijos vyriausybė pasiūlė aprūpinti maistu užblokuotus turkus saloje, bet arkivyskupas Makarijus griežtai

atmetė.

Arkivyskupo Makarijus išdavikiš-ki tikslai yra visiškai aiškūs. Atrodo kad Turkija ir Graikija iš to turėtų pasidaryti logiškas išvadas, - suras-ti bendrą kalbą Kipro salos reikalu, pašalinti Makarijų ir grąžinti ramy-bę į Viduržemio jūros rajoną. Mask-va aiškiai provokuoja karą tarp Tur-kijos ir Graikijos ir netolima atei-tis parodys kiek politikoje lemia šal-tas protas ir logika ir kiek turi įta-kos jausmai.

Kipras šiandien yra tikra parako statinė Viduržemio jūroje... kuri ga-li kiekvienu metu sprogti įveldama ne vien šio rajono tautas į karą, bet užžiebdoma ir labai pavojingą tarp-tautinį liepsnos židinį, galinti išsivytį tyti į pasaulinį karą.

Leninas "Mums nereikės pulti Amerikos, ji nukris į mūsų rankas, kaip prinokęs vaisius"

Amerika rausvame šešėlyje

Kas gi nemėgsta vasaros metu pavėsio, ypač jei tą pavėšį sudaro miš-ko šešėliai. Nuo praamžių lietuvis su sigyvenęs su giriomis ir jųjų šventomis ramybės romovomis. Būdami lie-tuviai nuoseklūs gamtos vaikai, gar-bino ne stabus, bet gamtą, - gvyvės davėją ir maitintoją. Todėl ir mes, - jų palikuonys, nesame dideli entuzias-tai link dykumų, nes ten nerasi šešė-lio, taigi ir pavėsio, o yra tik apgauli-ngi mirazai...

Betgi tautos, iš dykumų atkeliavusios, yra atkaklios ir ryžingos. Už-tekty paminėti hunus, pačeniegus, po-lovcus, totorius, turkus, - tai vis iš-rytų, išstėpių ir dykumų atklusios tautos, kurios pasižymėjo ypatingu karingumu. Tai vis kariška ekspansi-ja. Kitokios rūšies ekspansija buvo tyrų tautos atgabentoji tykyba, kuri sugebėjo sugriauti galingą ir kultū-ringą Romos imperiją, netrukus už-valdžiusi ir visas kitas kultūringojo pasaulio tautas.

Betgi pirmąkart pasyvumo tykyba šimtmečių bėgyje žymiai pasikeitė. Ypač Viduramžiais tos tykybos skelb-

tas pasyvumas, politiniais sumėti-mais, pakeičiamas agresyvumu ir ty-kyba jau platinama ugnimi ir kardu. Po tuo "tykybos platinimu" slepiasi paprasčiausias imperializmas, kurį matome visuose taip vadinamuose "Kryžiaus karuose" ir riterių-vienuc-lių puolimuose į Lietuvą. Betgi šis tykybiniai-politinis judėjimas pagim-dė naują jėgą - tautų atbudimą ir jų nacionalizmo subrendimą. Šioji jėga, kas kart vis labiau išsivaduodama iš tykybinės įtakos, ima dominuoti kultū-ringojo pasaulio tautas.

Ir štai, XIX šimtmetyje du žydai - Marksas ir Engelsas meta visai kitą ir visai naują, priešingą nacionaliz-mui ir religijai, idėją - nėra Dievo, nereikia religijos, nes ji tik opumas liaudžiai migdyti, - visų šalių proletar-tai kovokite su išnaudotojais. Šioji melu paremta, si aubingai žiauri, an-timoralinė sovietijos sistema, kaip matome, jau savo replėse laiko net milijardą žmonių! Su krikščioniško pasaulio vadų pagalba, po II-ojo pas-karo sovietinė imperija pakilusį į iki šiol negirdėtus laimėjimų aukštus,

mas, dabar jau meta rausvą šešėlį ant viso pasaulio, neišskiriant net šios galingiausios pasaulyje šalies - Amerikos. Argi ir JAV, kurios civili-zacija bei karinė galia turi panašu-mą į turėtą senovės Romos galią į anų laikų tautas, - nejaugi ši moder-nioji Roma ims ir pasuks savo senovės pirmtako keliu? Kas galėtų tikė-ti, kad puikioji Amerika jau pasiekė savo galybės ir garbės zenitą ir da-bar jau žengia žemyn... Sunki raus-va vergiją nešanti spalva sklaidosi visame pasaulyje, ji gaubia ir šį kra-štą, kuris, tartum suparaližuotas tik stebi šio moderniško polipo pirštų judėjus, nerasdamas jėgų savo gro-žiumi ir gerbuviumi ginti... ramina-mas įvairiausio plauko "liberalų", kad dar nėra ko čia jaudintis...

Visi žinome, kad nėra vieno van-dens lašo visiškai lygaus kitam, -nė-ra vieno medžio lapo visiškai pana-šaus kitam to paties medžio lapui. Taip lygiai nėra vieno žmogaus visiškai panašaus kitam. Žmogus yra indi-viduali asmenybė. Tam priešingumas yra kolektyvizmas, kuris visada už-

muša individualizmą arba pavienio žmogaus norą progresuoti ir išsis-kirti iš kolektyvo. Tos pastangos, - tai inciatyva, kuri pavienį asmenį iš-ryškina ir padaro skirtingu nuo kitų, tuo labiau, kad kiekvienas asmuo jau vien savo įgimtais gabumais yra ki-toks. Kolektyvizmas atimdamas indi-vidui pasireiškimo laisvę, nužemina jį į "masės žmogaus" lygį, be incia-tyvos ir noro kurti bei tobulėti. Tokį jau labai lengvai "sutvarko" sovieti-nė sistema, nes jis yra be inciatyvos, be ryžtingumo, be noro tobulėti ir tu-rėti nuosavybę. Atseit, jis nebe "buo-žė", kuris savo trisus bei gabumus norėtų pasiekti s a u gerbūvio.

Pažangi asmenybė sugeba vadovau-ti ir kitiems. Sovietams toks gabanis, darbštesnis ir pažangesnis žmo-gus netinka. Jis turi būti arba likvi-duotas, arba tiek teroru palaužtas, kad pasidarytų tinkamu sovietinei si-steamai vergu.

Kad pavergus iki tokio laipsnio as-meni, būtina jam atimti moralės pa-jutimo jausmą. Štai kodėl komuniz-mas neigia dievo buvimą, neigia bet kokį autoritetą žmogaus apsisprendime. Ir štai, sovietiniai slapukai Ameriko-je (kas norėtų plačiau susipažinti su Amerikos komunistų veikla švietimo ir religijos srityse, tepaskaityt kny-gą "None Dare Call It Treason", gausi-mą Liberty Bell Press, P. O. Box - 32, Florissant, Mo. už 75 centus) forsuoja tokį auklėjimą, kuris nepri-pažintų Dievo, tėvų ar vyresniųjų au-toriteto, pateisintų nemoralų ir ne-estetišką elgesį. (Štai, minėtoje mū-sų knygoje randame tokius pavyzdžius kur jaunam mokinukui raštu patiekia mi tokie klausimai: į ką tu geriau spiautum - į bibliją ar Amerikos vė-liavą? ... Jei tu perdurtum žmogų, ką tu darytum - suteiktum pagalbą ar pabėgtum? ... ir tt. ir tt. Red)

Kur veda šis kelias - labai aišku: prie moralinio visuomenės supuvimo nes žmogus be principų arba be pas-tovių moralės bei etikos dėsnų tam-pa antivisuomeniškas. Jis tuo būdu paruošiamas tapti sovietiniu kolekty-vizmo vergu, bedvasiu numeriu.

Užtenka tik pažvelgti į tai, kiek kas metai kyla jaunuolių nusikaltimai. Pav. nuo 1957m. nusikaltimai A-merikoje padidėjo 5 kartus greičiau, nei didėjo gyventojų skaičius, o jau-nuolių nusikaltimai sudaro jau 43% visų nusikaltimų! Tarp 1940 ir 1960 metų tr i g u b a i padidėjo pavai-nikių skaičius. Pornografinė literatū-ra užtvindo visą šalį. Tų knygpalai-kių gali gauti visur, - vaistinėse, kny-gynuose, kioskuose ir viešai toji "li- - nukelta į 5 puslapį -

Naujoji Lietuvos Šaulių Sąjungos Tremtyje Centro Valdyba, sėdi, - Gen. K. Musteikis, K. Kodatienė, S. Put-vytė-Mantautienė, kun. J. Borevičius SJ. Stovi, - A. Nevardauskas, G. Valentinas, K. Žilėnas, P. Petrušaitis, A. Gintneris, Pirmininkas A. Valatkaitis ir V. Išganaitis.

Tik tas turi vilties laimėti, kas kovoja !

IMPERFECT IN ORIGINAL

LAISVOJI LIETUVA
FREE LITHUANIA

911 West 32 St. CHICAGO 8, Ill. Tel: FR 6-5416

Entered as Second-Class matter at the post office at Chicago, Ill.
Published bi-weekly on Thursdays
by LITHUANIAN REGENERATION
ASSOCIATION

Leidžia Lietuvos Atgimimo Sąjūdis
Igaliausias leidėjas - V. KAČINSKAS

Redaktorius - A. J. KAULĖNAS

Administratorius - K. RADVILA

Prenumerata metams \$ 5. Atakiras numeris 20 c.
Subscription per year \$ 5 20 c. per copy

GARBĖS LEIDĖJAI: J. Bagdonavičius, St. Jakubickas,
Dr. K. Liutkus, Br. Macianskis ir L. Virbickas

Mūsų vardai ir mūsų šventieji

Rašo - J. Rutkus

Mano kaimynas aną dieną man pastebėjo tokį dalyką: girdi, mūsų tautiečiai Kanadoje naujagimius dažniau krikštija lietuviškais vardais (greta tarptautinių), o USA lietuvių vaikams jau rečiau suteikiamas tautinis vardas. Kodėl taip yra? Gal būt, priežastis ta, kad Kanadoje lietuvių kolonija siauresnė, mažiau žymių veikėjų bei draugijų, ir žmonės kukliau nešasi, bet sąžiningiau dirba lietuviškai? O gal USA jau veikia Brizgio su Yla "šilvinė dvasia"?

Kažin, ar nėra pas mus jokių švietimo bei tautinės kultūros pareigūnų (ne būtina tituluoti), kurie domėtųsi visom tautinės gyvybės apraiškomis. Jaunimo organizacijų globėjai bei patarėjai, kurie dažnai kalba apie gyvybės lietuviškumą, bet kaip lietuviškai užmiršta šitą svarbią sritį?

Štai čia pat, mūsų tarpe Čikagoje, išaugo jaunuolis, kuris savo meninio talento tampa jau garbingai žinomas Amerikoje ir Europoje. Ar ne gražu, ar ne pasididžiūtinama mums, kad tas asmuo, greta dailės vertybių, pasaulio viešumon sykū n e š a ir mūsų doriasio valstybės valdovo vardą: K e s t u t i s (Zapkus)? Juk tuo būdu tikriausiai skelbiama mūsų lietuviška gyvybė! O ar mums šiaandien būtų tas pats įspūdis, jei tėvai būtų tą jaunuolį kadaise pakrikštiję kokių svetimu: Eustachijumi, Pankra tu ar Adalbertu?

Kokiais vardais mes krikštijame savo jaunas atžalas, kurios turės vėliau mus pavaduoti, mūsų pradėtus darbus tęsti - tai yra gyvoji, reikšmingoji lietuviškumo? Tiek daug reikia pastangų (vien paakstinti tėvus ar krikštateivius), o kokia didelė reikšmė pačiam vardo nešiotojui ir visiem aplinkos žmonėms, su kuriais jis visą ilgą gyvenimą susidurs. Tai būtų drauge ir mūsų tautinio sąmoningumo ženklas, mūsų lietuviškumo sąjūdo gilumas, nuoširdumas.

Ir labai tenka nuliūsti, kai jaunimas rodo, ir geroje organizacijoje veikęs, ir tiek gražių tautinių pamokymų girdėjęs, tiek lietuviškų dainų dainavęs ar savais šokiais žavėjęs, vos tikta susituokiant - ta lietuviškumo darosi tartum jau "užmiršta", nes vaikams pagaili bent vieno lietuviško vardo (paprastai bent dviem vardais krikštijama). Kaip tas dalykas atrodo ateitininkų, neolituonų, skautų vadovams? Kokių paskatos praeimonių t. y. savo lietuviško vardo visuotinės pagerbimo - reikėtų nedelsiant imtis? Argi dailūs žodžiai apie lietuviškumą turi likti tik paviršutiniškais žodžiais, gyvenimiškai praktiško atbalsio širdyse nepalikę?

Neretai mes, pabrėždami tautos idealizmą kovojant dėl laisvės, dėl žmoniškų teisių - vis primename partizanus. Ir tikrai tų kovotojų šventas

kraujas ir kapa Lietuvos žemėje - argi nešaukia mus be paliovos budėti visomis priemonėmis dėl tautos gyvybės ir tikėti šviesesniu rytojumi bent būsimų kartų lietuviui?

Partizanai savo drąsa ir ryžtu, savo gyvybės besąlyginė aukta ir kankinimo mirtimi - yra mūsų šventieji, kurių vardai turi būti aukso raidėmis išrašyti kiekvieno dorio lietuvi širdyje.

Juk jie parodė nemažiau stiprybės ir iškentėjo kartais net žiauresnių kankinimų, negu pirmųjų amžių krikščionis, šventuoju paskelbtas. Dažnas mūsų lietuviškų partizanų kovose su bolševiku buvo nužudytas ne vien dėl kovos už tėvynę, bet ir - už religiją! Todėl daugelis jų yra tikri šventieji, nors niekieno nekanonizuoti, o nėra ir galimybių apie juos žinias surinkti. Sibire ar kalėjimuose nukankintųjų kai kurių - nė mirties datos nei kapo vietos, gal būt, niekas nesužino, bet ar dėl to jie yra mažiau gerbtini?

Todėl turėtų būti šiaandien mūsų pareiga, jei dar skelbiame seką partizanų idealizmo ir ryžtingumo dvasia - jų vardus laikyti tikrai, ne vien žodžiais, gyvus naujose kartose! Mūsų jaunimas turi žinoti tuos vardus ir jų istoriją, turi gauti progos išgyventi ir jų atminimą ir - savo naujagimius pagerbti tų tautos šventųjų, didžiųjų kankinių vardais! Jau pats vardas dažnai primena garbingą žygį ir uždega idealizmu, suteikia šviešiu dvasios polėkių, pvz. Pilėnų Mar gis, Vytautas Didysis!

Mes šiaandien visai lengvai kaitaliojame savo vardus ir pavardes, tad kodėl negalime ir sau mėgiamus lietuviškus vardus išieškoti (jei tėvai mums to pagailėjo). Man vis prisimena viena mergaitė tautinių šokių grupėje, kuri jautėsi nuskriausta, kad kitos draugės buvo vis lietuviškos, kaip Živilė, Aušra, Snaigė, o ji vienintelė tame būryje svetimu vardu, lyg juoda ančiukas.

Ypač vyras partizanų vardų yra gražių pasirinktinai: Viešulas, Perkūnas, Žvangtis, Skrajūnas, Vanagas, Šviedrys ir kt. Irgi jų pavardės dažnai tinka imti vardu, pvz. Lukša, Ašmonas, Daukantas, Budrys. O dar koki reikšmingi ir kitų mūsų tautos žymųjų vardai, kiek jie primena veržlią lietuvi dvasią kovoti ir laimėti, ryžtis ir pasiaukoti: Eimutis, Darius Girėnas...

Daug turime draugijų, institucijų, kurios rūpinasi lietuviškumu ir sava kultūra, bet negirdėti, kad kas ruošytų parašyti mūsų tautos didvyrių ir šventųjų knygą, kurią skaitydamas jaunimas paregėtų pavyzdžius savo brolių lietuvių, kuriais gražu ir verta pasiekti, kurių pėdomis s garbė yra žengti. O tai būtisai trūkstanti knyga, kurios pasigenda tėvai savo šeimose ir mokytojai lituanistinėse mokyklose.

"JIE" JI NUKRYŽIAVO

- tąsa iš 2 puslapio -
19 metų amžiaus): "Kas tie "jie" yra?"... Vyras nesis atsakęs jam: "Žydai; rašto žinovai (scribes) ir fariziejai nukryžiuo Kristų." Bloom dėl to emė skųstis visiems, iškaitant Robert Moses - Parodos prezidentą, mormonų pareigūnams ir spaudai, tvirtindamas, kad tai esąs "baisus dalykas, kad namie susikūrusi bažnyčia seka Europos pogromų pavyzdžiu." Jis pridėjo, kad esąs pats laikas suprasti, kad mitas, pagal

kuri "jie" - žydai, senai jau atgyvenę (Koks išulumas!).
Moses nei mormonai nieko neatstie kė, Bloom pastangos pritraukti žydų organizacijas, nepasisekė. Triukšmū besibaigiant, paviljono prievaizda padarė tokį pareiškimą: "Juokinga primesti mums antisemitizmą. Mes prikišamai nieko nekaltiname. Bet mes taip pat nepraktikuojame saivališka daryti biblijos pakeitimus."
Išidėmėtina, kad tokį teisingą bei išmintingą atsakymą biblijos oponent

Pavėlavę pamokslininkai

Ponai, ponios - misės ir misteriai. Negrų problema ir patarimai. Kodėl p. Vidžiūnienė nepasiziūri į savo dvejoją veidą?

2-oji tąsa

S. Jurgaitienė

Š. m. Naujienų 106 n-ry Alg. Vainius, gindamas misterius ir misiu-kes nuo Alg. Gustaičio pasikėsinimo, nepamiršo ir savųjų garbės. Straipsnyje "Ponai, Ponios, Hanau Stovykla" A. Vainius tarp kitko rašo: "Na, sakau, pagaliau nuo kada jau ponas pasidarė lietuviškas? Ar nuo tada, kai ponas per baudžiauninkų apnuogintas sėdynes atskaitydavo šimtą ar daugiau beržinių už neatlikimą jam uždėto vergiško darbo naštos... aš, Algirdai, vadinu patį bičiuliu, nes pabrėžiu, kad mes puikiai galime išsiversti ir be tų pagražinimų, kurie riša mus su baudžiaivos vergijos praeitimi".

Visai teisingai. Aš taip pat manau, kad mes galime išsiversti be jokių pagražinimų, nežiūrint, kokios jie kilmės. Tik man labai keista, kad tie visi dabartiniai smarkuoliai, "misterių" ir "misių" gynėjai, tik dabar staiga prisiminė baudžiaivos laikus, ir "pono" pavadinimą tik dabar pradėjo sieti su praeities vergija. Aš labai abejoju, ar kas tada Lietuvoje taip atkakliai kovojo už bičiulius, kaip dabar karštai ginama "misteriai". Jeigu tada būtų buvę šiam reikalui parodyta bent kiek didesnis dėmesio, tai tas "ponavimas" mūsų krašte nebūtų, pasak A. V., "per apsirikimą prigijęs". O ir Vokietijos stovyklose, kai tautiniai jausmai buvo ypač jautrus, neatsimenu, kad kas šiuos lenkiškus kreipinius būtų pakilęs smerkti ir iš mūsų kalbos išgyvendinti. Ar nebus šis dabartinis gerokai pavėluotas "praregėjimas", tik laikui ir vietai prisitaikymo reikalo išpūstas burbulas, ypač kai apie gausybę kitų svetimųjų, užgožusių mūsų kalbą, raštiją ir papročius, dabartiniai gynėjai visai nutyli.

Teisybė, kad "pono" vardas primena mums baudžiaivos laikus ir lenkiškąją vergiją, bet kiekviena svetimybė kokia ji bebūtų, mūsų tautai primena vis kokį nors nemalonumą ar skriaudą. Todėl ir tie "misteriai" su "misiomis" negali nepriminti mūsų pačių dvasinį susmukimą ir mūsų prieauglio nutautimą. Čia aš sutinku su A. Vainiumi, kad mes galime išsiversti be svetimų pagražinimų. Tačiau bičiulis A. V-nius toliau šitaip aiškina: "Mums daug garbingiau ir gražiau vadintis misteriais, misiuokėmis ir leidiukėmis, negu mūsų tautai neapykantą užsitarnavusių pono pavadinimu." Mums gal ir gražiau, bet kaip gi tada su šio krašto gyventojais negrais, kurių protėviai buvo jėga sugaudyti ir čia vergais tiems "misteriams" parduoti ir dar ligi šiol teisėms su baltaisiais likę nesulyginti. Taigi socialiniu ir rasiniu požiūriu išsprendžiant, jiems tie "misterių" pavadinimai turėtų iš tolo smirdėti... Bet mums dabar pakvipto neapsakomu aromatu - kaip nauja šviežiena ir patraukli naujovė.

Dabar jau ir lietuviškas "bičiulis" netinka, nes mums visuomet gražiau, kas svetima. P. Vidžiūnienė visai be reikalo karščiuojasi: šiuo laiku ir šiomis aplinkybėmis grynai lietuviškas kreipinys vargu beprigys.

Ta pačia proga p. V-nė panor tautiečius dar pamoralizuoti. Ypač taiko (Čikagos) Marketparko namų savininkams, kam jie organizuojasi prieš

juodaodžių kaimynystę. P. V-nė čia prikiša demokratiškumo stoką. Betgi demokratija remiasi laisve; todėl ir mūsų tautietį negali priversti, kad jis gyventų šalia juodžių ar išnuomotų butą tam, kam jis nenori ar bijo, nebūtinai juodam, bet net ir nepageidaujamam baltam (juk yta ir vadinamą "baltųjų juodžių"). Kur išnuomojamas butas, šiame krašte dažnai iškaba įspėja: "be vaikų" ar "be šunų" arba "tik viengungiu" arba "tik vyrams" ir tt. Taigi yra apribojimas ir vyksta p a s i r i n k i m a s . Juk visuose miestuose yra apylinkių, kur gyvena vien tik turtingieji, milijonieriai, ir nei p. Vidžiūnienė nei kiti labai demokratingi neturtingo ar net vidutinaiško pajėgumo piliečiai ten niekaip nepajęs "integruoti". Čia lemia pinigai ir padėtis. Normalus ir geros valios žmogus visuomet glaudžiasi prieš savųjų, stengsis nutūpti tarp sau pašių. Šitaip yra visur gyvenimo ir net augalijos pasaulyje. Jei aš pav. noriu gyventi savo rasės arba savo tautiečių aplinkoje ar kaimynystėje, tai dar nereikia, kad kitokio žmogaus nelaikau sau lygiu ar nepripažįstu jam lygiu teisiu. Bet ir tas kitas, būdamas normalus ir protingas, turėtų norėti būti savųjų bendruomenėje ir aplinkoje. Kitaip mes negalėtume suprasti ir paaiškinti savo tėvynės pasigėdimą ir taip dažnai (ypač iš jaunųjų pusės) mums prikašiojama jos ilgesį. Žinoma, gali būti išimčių, kada žmogus priverstas gyventi tarp visais atžvilgiais svetimų. Bet kol kas čia, Amerikoje, gyvenamąją vietą gali pasirinkti.

Juodųjų kaimynystės vengia ne tik mūsų šaliai, bet ir patys amerikiečiai. Niekas neginčija juodžių žmogiškumo jų vengia dėl jų nešvaros, tvarkos nepaisymo, triukšmingos prigimties, polinkio nusikaltimams, atsakingumą rūpestingumo stokos ir tt.

Namai, kaip daiktai ar pinigai, yra taip pat žmogaus savastis - su ja jis gali elgtis, kaip jam patinka. Atliekamas drabužius mes, lietuviai, atiduodame Balfui, o šio krašto žmonės atiduoda "salaveikiams" arba visai išmėta. Pinigais taip pat - pirma remiame savąją veiklą, o ne svetimoms šelpiam. Taigi ir savo pastogę aš pirmiausia pasiūlysiu savo giminei, savo draugui, savo tautiečiui ir tik jau paskiau svetimam. Nežinau, kur p. Vidžiūnienė Lietuvoje yra gyvensi, bet ir ji tikriausiai nesispraudė tarp Kauno vad. Slabados ar Šančių biednuomenės, kad tuo būdu parodytų savo krikščionišką lygybę. Jos išlavę šes skonis ir dabar vargu pakęstų klumpių ir sėrmėgų kaimynystę...

Tačiau, jei jau kas pasinešė misijonieriauti visuomenės gerovei, tai, man rodos, pirmiausia reikėtų savus tautiečius nors kiek suturėti nuo per didelio sklaidymosi po visus Amerikos pasviečius, didesnę prabangos besivaikant. Ypač moterys-motinos turėtų šito suglaudinimo siekti, kad vaikai kaimynystėje turėtų lietuviškai šnekančių žaidimo draugų, o jaunimas daugiau progų susirasti santuokai antrąją pusę.

Š. m. Naujienų 90 n-rio rašinyje, pavadintame "Montrealietės problema - visų problema", patiekiami liet. moters laiško ištrauka: "Būk geras ir padėk išspręsti tą problemą, kada plačiosios Amerikos kontinento vienoje vietoje pasitaiko lietuvių mergaičių, norinčių tekėti tik už lietuvių, kurių visoje apylinkėje nėra, o kitur, kaip pas mus, yra jau subrendusių ir mokslą baigusiu lietuviuku, o liet. mergaičių trūksta... "Kad straipsnio rašėjas ir pabrėžė šį klausimą esant visų lietuvių reikalui, tačiau kiti mūsų laikraščiai jį nutylėjo.

Saviesiems išsiskaidymo žalingumą skelbti neatsirado savanorių šaukčių. Čia kaip tik būtų tinkama sritis p. R. Vidžiūnienės bendruomeniškumo misijai pasireikšti. Dabar mes esame linkę glaustyti prieš visų kitų, tik ne prieš savų tautiečių.

Tarprasnioje socialinio jautrumo atstovė toliau štai kaip suokia: "Kažkoki būdu mes susikūrėme dviveidį norališkumą ir pagal reikalą atsukame labiau patogią pusę. Kada mes reikalaujame laisvės Lietuvai, tai ją, labai aišku, mums turi atnešti kiti, jie turi siūsti ir tą kovą savo vaikus, kad laimėtų karą, o mes, su pelnu parda-

vę namukus, galėtume parsivežti savo kalbą užmiršusius vaikus parodyti tėvų gimtą kraštą."

Aš dabar klausiu p. Vidžiūnienę, kodėl ji pati nepasiziūri į savo dvejoją veidą? Juk kaip tik dabar ji atkreipė į tą, anok jos, "patogią pusę" pagal dabar iškilusį, tapusį madingu reikalą, kai paastrėjo rasinis klausimas. Kur ta jautrioji ponis buvo anksčiau, nors prieš kelis metus?

Ar p. Vidžiūnienė galėtų visoje Lietuvos istorijoje prisiminti atsitikimą, kad mūsų tautai laisvę būtų "nešę kiti" ar bent padėję ją iškovoti, kuo nors parėmę arba bent netrukde! Ar per tą čia užsiaugintą karpą p. Vidžiūnienė jau visai nieko nemato? O tuos "savo vaikus" kas nuo seniausių laikų siuntė (ir dabar tebesiunčia) ginti svetimųjų reikalus? Pradedant Maskolijos rekrutais, lenkų ponijos organizuotų sukilimų daliniais, rusų japonų karo, I-o pasaulinio karo mobilizuotais, II-o pas. karo dalyviais (bolševikų ir vokiečių sugaudytais) net mūsų merginos buvo įtrauktos į Luftwaffės pagalbinius dalinius, mūsų vyrai kovėsi Svetimšalių Legione Indokinijoje, Korėjoje ir, baigiant, dardarine Lietuvos jaunimo tarnyba raudonojoji armijoje. O ir dabar lietuvių, net ir nepiliečių, sūnūs nėra kokių ypatingu Vidžiūnienės nuopelnu atleisti nuo karinės tarnybos šiame krašte. Vargu užtiksimė pasaulyje kampa, kur lietuvis kareivis nebūtų kovėjis už svetimus reikalus. Bet p. Vidžiūnienė taip parpuo svetimųjų garbinimas, kad lietuviškas gyvenimo vaizdas jau visiškai aptemo.

Savuosius tautiečius, pelningai padavusius namelius, ji jau skubotai ruošia į Lietuvą savo nutautusiais vaikams neva tėvų krašto parodyti. Ar tik Vidžiūnienė nebus prisipažinę, kad mūsų šaliai, taip gerai ir prapangiai išsikūrę, jau išpardavinėja savo turtą ir skuba į Lietuvą. Sunku patikėti, kad n u t a u t e j i vaikai taip veržtūsi savo tėvų krašto pamatyti. O jei taip ir būtų, tai, sugrįžus iš tos ekskursijos, n a m u k a i v e l dar bus reikalingi - juos reikėtų vėl iš naujo pirkti.

Pagaliau, ar p. V-nės nuomone, "sau pelnu" namų pardavimas jau pažeidžia dorovinius dėsnius? O tie, kurie tyros namus mūsų šaliai parduoda, ar nesistengė pasipelnyti? Argi p. V-nė mano, kad akivaizdoje dabartinės mūsų krašto vergijos savo sunkiu darbu išgytą savastis turėtume kitiems perleisti be pelno? Šis priedas, tiesą pasakius, visai nebūtų reikšmingas, prisiminus visą tai, ką jau esame davę ir vis bebaudomame "kiktoms tautoms" - savo prieaugliu, talentais, tautine kultūra, mokslu, fizine ir dvasine darbo jėga. O kad p. V-pasiteirautų, kiek mūsų senosios ir jau net naujosios ateivių tautiečių savo namukus, juodiesiems užplūdus, buvo priversti parduoti ne tik be pelno, bet visai nuostolingai ir dabar, gyvendami iš kuklių pensijų, kitų jau nebepajėgia nusipirkti. Taigi, p. Vidžiūnienės pamokslas ne vietoj ir svarbiausia - jau gerokai pavėluotas.

Jei buku galu apavas pakeičiamas smailinasiu ar ilgas drabužis, kitokiai mada atėjus, patrupinamas, tai suprantama. Bet kad ateina į madą savo krikščioniškumą pagal kieno nors užsakymą į viršų ištraukti gerokai po laiko, tai jau ne tik keista, bet ir nerimta. Jei p. Vidžiūnienė savo rasinę lygybę skelbti būtų suskatus nors prieš kelis metus, galėtume gerėtis ir didžiulius jos žmoniškumą ir kilniaširdiškumą. Bet dabar jau gerokai pavėluota. Kai krikščionis evengeliją atverčia tik propagandos ar jėgos spaudžiamas, jis s neatrodo pakankamai išisamoniškas jos skelbiamas tiesas.

Dabar jau negrai ir patys pasilma, kas jiems priklauso. Įsismaginę jie kėsina pasigrobtį daug daugiau, negu anksčiau būtų pasitenkę. Bet mūsų jausmingi humanistai tik dabar pastebėjo tą šventraščio vietą, kur parašyta: nėra nei žydo nei graiko.

Menkas humaniškumas ir dar mažesnė naujovė dėtis teisuoliu tada, kai gyvenimas patis spiria ir užpakalį ir verčia judėti priekin.

R. Vidžiūnienė šiuo atveju pastrodė, kaip ta pasakėties musė, kuri ant jaučio rago tupėdama, grįžtant artoji iš lauko, gyrėsi, kad, girdi, ir "aš ariau"...

Tautiškumo sąvoka

Ign. Andrašiūnas

Tautinės valstybės pasekėjai sukūrė politinį tautiškumo sąjūdį, arba pagal tarptautinę terminologiją - nacionalizmą.

Paprastai sakoma, kad tautiškumas yra senas, kaip sena tautų kilmės istorija. Betgi šiandieninis tautiškumas nėra buvęs toks pat istorinės raidos praeityje, nebus toksai pat ir ateityje kaip jį suprantame dabar. Tautiškumas pagal mokslo pažangą ir žmonių mąstyseną, keičia savo vidaus turinį ir formą.

Tautiškumo sąvokos apimtyje telpa bendruomenės meilė savo tautai, žmonėms, istorinei praeičiai, ryštas tautos gyvybinius reikalus ginti ir tvirtas noras sukurti ir padėti kūrinybiniams plėtotis savo tautinei valstybei. Vadinasi, žmogus ir tauta yra socialinio ir valstybinio gyvenimo pagrindas ir natūralus valdžios šaltinis. Ir todėl valstybės reikalus turi spręsti ne dinastijos, luomai, bažnyčia ar bet kokie sugalvotos valdymosi sistemos pasekėjai, bet pati tauta pagal jos visumos valią ir sąmonę.

Bene stipriausia tautiškumo žymė pastebima 1688 metais anglų revoliucijos metu. Revoliucijos įtampoje laimingai buvo sujungta karinė pergalė su šventojo Rašto palyginimu, kad anglų tauta pagal senąjį testamentą, tapo išrinktoji tauta. Karinė sūkilėlių pergalė atnešė laimingą išdava: dviejų partijų sistema, nepolitinė teisė, valstybinės opozicijos paprotį, bažnyčios ir humanizmo laimingą pusiausvyros sprendimą. Nuo to meto anglų tautiškumas pradėjo augti ir klestėti. Anot vokiečių mokslininko Herderio (1744-1803) "Volkseele" - "tautos siela" yra tikroji tautinių vertybių versmė. Jis pastebi, kad tautos pasižymintios būdinga dvasia ir tautos dvasios kūrybinė galia skatina civilizaciją pažangos keliu. Vadinasi, tautinė sąmonė tai išties šimtmečių istorijos raidoje susidariusi tautos sielos kūrybinė išraiška.

Tauta, tautiškumas, tai nėra pavienių žmonių fantazijos vaisius, bet istorinės tikrovės kūrinys. Gyvenimo įtampoje susiklostė primityvios ir pažangios tautos. Savaimė supranta, kad tų įvykių pasekoje atsirado primityvus ir pažangus tautiškumas. Į tautiškumo augimo raidą labai daug turėjo įtakos praeities istoriniai įvykiai, filosofijos ir biologijos mokslo padariniai. Iš viso į tautų gyvenimą yra smarkiai paveikę įvairūs išoriniai įvykiai, tuo būdu pakeisdami jų mąstysenos vidų.

Jei mes sutiksime, kad tauta - tai tautinės individualybės turinys, arba dinamiškų veiksmų tikrovė, o tų veiksmų grandinę sudaro: kraštas, kalba, sąmonė, valia, kultūra ir valstybė. Kartais ne visi čia suminėti veiksniai vienodu stiprumu dinamiškame kūrybos procese dalyvauja. Tačiau tu

veiksmų stiprumo galią nulemia istorinis likimas. Tautos fizinės ir dvasinės energijos gajumas ir veržlumas.

Tuo būdu, tautą-tautiškumą šiandien apibūdinti nebeužtenka bendros kalbos, kilmės ir gyvenamos vietovės. Šiam klausimui spręsti reikia kai ko daugiau. Anot Louis L. Snyder, reikia valinio nusistatymo, apsisprendimo savo bendraminčius palaikyti. Vadinasi, vitalinę tautinę idėją galima lenkti pageidaujama kryptimi. Galima tautinius idealus pakreipti kilniems žmonijos tikslams, bet galima ir siauro biologinio egoizmo užmačias patenkinti. Jei pripažinti, kad žmonija yra savo kovos su gamta padarinys, tai vadovaujantis Darvino evoliucijos ir natūralinės atrankos teorija, žmogus yra pats savo žmoniškumo saikas, savo vertybių kūrėjas, savo elgesio teisėjas. Vėliau šią Darvino teoriją Hegelis, Spenseris ir Marksas perkėlė į filosofiją, sociologiją ir etiką. Žmogaus vertė buvo nustatoma pagal išlikimo dėsnių kovoje už būvį. Ši antisociali idėja pagimdė žmonių kraštutinį egoizmą ir atpalaidavo žmogų nuo visokių moralinių išpaigojimų. Šios sampratos įtakoje gimė totalitarinis nacionalizmas. Kraujas ir žemė, paveldėjimas ir aplinkuma formuoja žmogų. Žmogus viską gauna iš tautos. Todėl pagal kraujo

ir rasės ryšį išauga biologinė visuomenė, kurioje žmogus turi atsižadėti savo prigimtos žmoniškumo sąvokos. Pagal vokiečių ano meto totalitarinio nacionalizmo pažiūrą buvo sukurtas dėsny, kad yra tautos iš prigimties skirtos valdyti, o kitos mažavertės tik vergauti. Kitaip tariant, pagal Darvino dėsni, - kova dėl būvio verčia garbinti kovos ir jėgos kultą. Laimėjimas ir jėga yra teisės pagrindas. Išvadoje, - totalitarinis nacionalizmas tai biologijos mokslo išdava.

Pagal totalitarinio tautiškumo šalininkų pažiūrą, tauta nėra priemonė, skatinanti ir tobulėsnę žmonijos santvarką, bet pats sau tikslas. Tautos reikalams turi nusilenkti žmogus ir bendruomenė. Tautos fizinė jėga turi paklusti kitos tautos ir jų laisvė turi būti suvaržyta. Laisvė nėra tikslas, bet priemonė. Laisvė turi kapituoti prieš tvarką, hierarchiją ir drausmę. Reiškia, dominuojanti jėga turi paglemžti prigimtą žmogaus ir tautos teisę ir triumfališkai peržengti "supuvusį Laisvės Dievės lavoną".

Nuogus paveldėjimo mokslo dėsnis galima taikinti augalininkystės

ir gyvulininkystės pažangos ugdyme, bet jokių būdu negalima jų perkelti į žmogaus ir tautų gyvenimą. Be gerųjų fizinių pradų išsilimo žmogaus ir tautų gyvenime dar didelį vaidmenį lemia dvasios arba sielos savybių iškristalizavimas. Kai akiai pradeda garbinti tik žmogus, ar tautos fizinės jėgos, kai į aukščiausią vaidmenį iškeliama tautos nuoga fizinė galia, o žmogiškieji dvasios pradai paliekami panaktinio sargo pareigoje, tada žmogus ir tauta palengva žengia į "džiunglių teisės" bukį.

Modernaus mokslo pažanga išryškino, kad kovos už būvį idėja prieštarauja etiniam ir socialiniam principui. Perkėlimas paveldėjimo dėsnių į žmonių ir tautų dauginimosi sritį yra grubus veiksmas ir prieštarauja krikščioniškos moralės principams. Pagaliau atominės aušros gaidynė atnešė naujas problemas. Jų sprendimas pagal dėsni - kova už būvį, būtų lygus tautų savižudybei. Taigi, išeinant iš šitų samprotavimų, totalitarinis tautiškumas yra tapęs muziejine seniena.

Nebūčiau pakankamai objektyvus, jei neatskleisčiau šiuo klausimu nuosekliųjų tautiškumo pasekėjų, arba humaniško tautiškumo šalininkų pažiūros. Jei pagal jėgos ir garbės kulto aukštinią totalitarinis tautiškumas, anot Maurice Barres, tampa bendrų kapų garbinimas, tai yra didžiausias priešingumas deisto Boling Broke nuomonei, kad tautybes leidęs pats Dievas, įpareigodamas žmones protingai elgtis ir taikingai kilusias problemas spręsti. Į totalitarinio nacionalizmo šalininkų išskeltą egoizmo ir emocijos pirmumą, į skelbiamą biologinį obalsį, - viskas leidžiama, kas tik duoda jėgos ir garbės, - nuoseklieji tautiškumo kūrėjai atsako pagrindine idėja - lygybės principo paskelbimu. Lygybės principas gimdo obalsį: didžiausia laimė, - didžiausiam skaičiui. Vadinasi, lygybės principui turi nusilenkti ir karaliai ir jo tarnas ir didelė ir maža tauta ir primityvi ir kultūringa ir turtingas ir beturtis. Šitai suprantant tautišku, siekiama užtikrinti individo laisvę, jo teises į žmogiškosios vertės pripažinimą tautinėje bendruo-

menėje. Tikiau, kad po šių samprotavimų ir paskleisčių minčių bus daug geriau suprantama didžiojo tautinių sąjūdžių tyrinėtojo prof. Hans Hohn tautiškumo apybraiža: "Nacionalizmas yra idėja, kurioje glūdi jėga pripildyti žmogaus protą naujomis mintimis, į širdį naujais jausmais, kurie palenkia žmogų ir jo supratimą paversti tikrove organizuotoje veikloje."

Reiškia, žmogaus prote ir širdyje, jo dvasios gėlmėse, glūdi kūrybinės vertės dorybės, kurios gali pasitarnauti tautinių bendruomenių gerovės kūrimui ir jų gėrio ugdymui. Tik originali tautinė individualybė, nuspalvinta humaniškiųjų vertybių dorybėmis, paženklinta tautinės dvasios kūrybiniais polėkais, gali vesti žmonių pažangos, savaimingo bendradarbiavimo ir solidarumo keliais.

Nagi, o koks gi Lietuvos tautiškumas? Ar Lietuva savo istorinėje raidoje turėjo aiškią tautiškumo sąvoką? Ar jis augo lygiagrečiai su istorinio likimo aplinkybėmis?

Aišku, kad sunki mūsų tautos likiminė kova darė didelę įtaką tautinė individualybės prasmingo turinio kūrybai. Ji iš lėto augo ir turtėjo ir, pagaliau, atgimusios Lietuvos tautiškumas tapo sąmoningai besireiškiančiu lietuviškosios tautiškosios individualybės turinio kūrybai. Lietuviškosios tautiškosios individualybės turinio kūrybai, tai nemirštama tautinė dorybė, kurią tiki ir užkietėjęs bažnytinis apolgetas ir liberalus krikščionybės pasekėjas ir tautiniai apsisprendę socialistas.

Lietuviškosios tautiškosios individualybės turinio kūrybai, tai nemirštama tautinė dorybė, kurią tiki ir užkietėjęs bažnytinis apolgetas ir liberalus krikščionybės pasekėjas ir tautiniai apsisprendę socialistas. Lietuviškosios tautiškosios individualybės turinio kūrybai, tai nemirštama tautinė dorybė, kurią tiki ir užkietėjęs bažnytinis apolgetas ir liberalus krikščionybės pasekėjas ir tautiniai apsisprendę socialistas. Lietuviškosios tautiškosios individualybės turinio kūrybai, tai nemirštama tautinė dorybė, kurią tiki ir užkietėjęs bažnytinis apolgetas ir liberalus krikščionybės pasekėjas ir tautiniai apsisprendę socialistas.

Lietuvos Šaulių Sąjungos Tretyje metinio suvažiavimo proga, dėdant vainiką žuvusiųjų pagerbimui prie paminklo, kalba Šaulių S-gos Garbės Narys, buv. Krašto Saugos Ministeris generolas K. Musteikis. Fone - Čikagos ir Montrelio šaulių vėliavos. Nuotrauka - V. A. Račkauskio

Į SIBIRĄ ŠIANDIEN NIEKAS NETREMS UŽ LIETUVIŠKO LAIKRAŠČIO AR KNYGOS PLATINIMĄ AR SKAITYMĄ! TAPKIME LIETUVIŠKOS SPAUDOS KNYGNEŠIAIS - KOVOJOJAIS UŽ SPAUSDINTO ŽODŽIO PAPILTIMĄ! Paskutiniame puslapyje rasite kuponą, - užpildykite! Tai bus pirmas žingsnis didžiojoje talkoje lietuviškai spaudai!

65-oji tąsa

Šioje padėtyje toks įsakymas labai išmintingas, tuo labiau, kad mes daugumoje esame ginkluoti automatais, kurie netinkami ilgėsniam distancijų kautynėms.

Du "drąsuoliai" pamažu artėja į kaimelio pradžią, taigi, artėja vėl į tą vietą, kurioje tik ką nesenai buvo tas mūsų sulaikytas stribukas. ... Ką dabar jie darys? Kurio keliu pasuks į kaimelį? Takeliu ar apgriozdintu buvusiu keliu?

Dar daugiau įsispraudžiu po kiek pakeltų apdegusių rąstų ir pro mažą plyšį seku jų artėjimą.

Jie abu ginkluoti šautuvais. Trumpų distancijų kautynėse, kurios jau kabo mums ant nosies, mes, aišku sa vaime, turėsime pirmenybę su savais automatais ir tie du stribukai mums nesudarys rimtesnio pavojaus. Visas klausimas, - kaip leisgis ten tupintieji įkalnėje jų draugai?!

Jie jau pasiekia tą kryželę ir čia sustoja. Mus skiria mažas tarpas ir jei bus reikalingas, man atrodo, aš vienas lengvai staigiu puolimu juos likviduosiu. ... Laukiu įtemptai vado komandos ir manau, kad dabar yra kaip tik pats laikas pradėti puolimą, likviduojant šiuos du jų karius.

Komandos nesulaukiu, nors pirštai tiesiog sminga į šaltą automato plieną. ...

Kaip anas stribukas, taip ir tie negali apspręsti kuriuo keliu pasukti. Jie jau nebešaudo tik labai atydziai seka degėjus. ... Mūsų laimei, jie nepastebi nieko įtartinio ir neidami toliau į kaimelį, šaukia ten pekeliui likusius dar du stribus, klausdami ką daryti.

Jų pasikalbėjimas dabar mums gerai girdimas. Šūkaija rusų kalba, kurios aš iki šiol vis dar nespėjau pakankamai išmokyti, bet pagrindinę mintį suprantu. Ten kelyje esąs jų vadas įsako išžvalgyti kaimelį. ... Bet čia pat

esantis stribukas (gerai rusiškai kalbas, matyti, vietinis ruselis) dar bando aiškinti, kad jų draugas, greičiausia, bus pasukęs į mišką jo išžvalgymui.

Susidaro toks įspūdis, kad ir tie čia pat stovintieji stribai netiki, kad priešas galėtų būti šiame kaimelyje, nes labai laisvai rėkauja ir šūkaija nesivaržydami. Jų vadas vis vien nusileidžia ir įsako. ... iškratyti!

Ką reiškia toks įsakymas, man ir visiems mano draugams labai aišku!

Abu stribai pasijudina tekeliu. ... Artėja tiesiai į mane, nes aš jiems esu arčiausia, tiesiai jų take!

Eina vienas po kito, nes takas yra siauras ir jau visiškai arti manęs. ... Nesu tikras, ar aš turiu ir dabar laukti vado komandos, ar galiu pats spręsti susidariusią padėtį? ...

Man kitos išeities nebelieka, - aš turiu veikti, nes kitaip jie vis vien mane pamatys. ...

Pro savo mažiuką plyšį jau nebe matau jų veidų, vien tik kojas iki juosmens, nes jie yra labai arti mano gūžtos. ... Mus dabar skiria nedidesnis 5-6 metrų tarpas. Ką veikia kiti mano draugai nežinau ir negaliu jų matyti.

Pagavęs momentą, kada mano atrodė iš jų kelių judėsio kad jie yra

nusisukę nuo manęs, staiga iššoku iš savos slėptuvės ir. ... mano automatas springdamas spiauduo šviną iš savo mazgo, bet mirtį nešančios burnos. ...

Mano laimei, aš juos pagavau nusisukusius nuo manęs ir mano ginklas turėjo galimybę bent kelioms sekundėms anksčiau išspiauti mirtį nešančią šviną ir paguldyti juos žemėn. ... Tokiais atvejais, kaip rodė mūsų partitės, labai dažnai ir puolėjas ir gynėjas nukentėdavo. ... Juk jų artėjime jie irgi naudoja didžiausią atsargumą ir jų pirštai yra ant gaiduko. ... Užtenka tik, kad savo iššokimo metu aš juos būčiau radęs atissukusius ir mano pusę. ... didelis ir labai didelis klausimas, kas dabar gulėtų žemėje, greičiausia. ... visi trys!

Tai buvo atlikta per kelias sekundes ir aš vėl grįžau į savo poziciją tarp medžių. Tuo laiku jau sudundėjau man draugų žvinkai, nukreipti ir ten kelyje pasilikusius du stribus.

Iš savo pozicijos matau abu gulinčius stribus ir vienas iš jų man pradeda kelti susirūpinimą, nes kaž ką gargaliuodamas bando keltis. ... Šaukia dabar jau aižo visą plotą, nes į kautynės yra įsijungę ir ten įkalnėje gulintieji stribai.

Man reikia skubiai nuraminti tą besiraitantį stribą, nes yra pavojus, kad jis gali panaudoti granatą. Tiesa

aš jo gerai nematau, bet kaž kodėl toliau mintis kankina mane, kad jis gali tėtai padaryti, tuo labiau, kad už jo diržo aš mačiau dvi rusiškas rankines granatas. Vėl pagauju momentą, pašoku ir trumpa serija nuraminu stribą. ... Jis. ... nebebuvo pavojaingas, tai buvo tik agonijos paskutinės minutės. ...

Kelyje buvę abu stribai, dabar priploiti mūsų ugnies, šliaužia prie savų gulinčių įkalnėje. Mūsų ugnis labai menka, nes daugumas iš mūsų šauda automatais. Distancija per didelė ir aš net nebandau šaudyti, - kam be reikalo eikvoti šovinius.

Čia man topteli galvon mintis, kad gi tie mano suguldyti stribai turėjo šautuvus!

Pagavęs man atrodantį "gerą momentą" (nes jų ugnis, reikia pasakyti, buvo gan intensyvi) staigiu šuoliu atsidiuriu takelyje ir "nuginkluoju" abu gulinčius stribus.

Keista! Vienas iš jų dar rodo gyvybės žymes. ... Bet man jis atrodo nepavojingas ir palieku jį jo paties likimui. ...

Dabar aš jau turiu gerą šautuvą! Atrama puiki, šautuvas puikus ir aš atvyviai įsijungiu į susišaudymą, kurio dar negalima pavadinti rimtomis kautynėmis.

Nei vieni, nei antri nebando jokio

manevro, matyti, norėdami geriau išsiaiškinti priešų jėgas.

Netrukus šalia manęs atsiranda ir Perkūnas irgi nusivylęs savo automatu, beieškodamas šautuvo! Apginkluojamas ir jis. Galia tik, kad šovinių atsargos šiems šautuvams nėra didelės, bet pradžia jų užtekė!

Šliaužiantieji du stribai, atrodo, pasieks savuosius, - mūsų retos kulkos nepasiekia jų. ...

Sutariam su Perkūnu, - žūt-būt neleisti tiems raudonukams pasiekti savas linijas ir koncentruota ugnimi mes imame spausti juos prie žemės.

Reikia pasakyti, kad mes su Perkūnu buvome geriausi šauliai savoje stovykloje, ne kartą įrodę tėtai ne tik pratimų lauke, bet ir rimtose kautynėse, - dabar mums buvo prieš akis uždavins - likviduoti tuos du bolševikus esančius pakankamai plikame lauke ir neleisti jiems gyviems pasiekti pakalnę!

Mūsų šūviai dabar reti, bet kiekvienas gerai "pasvertas" ir kiekvienas išnaudotas jų judėsiui. ...

Turime pirmąjį pasisekimą! Perkūnui pavyksta po kelių bandomųjų šūvių paguldyti ten esantį jų vadą. ... Šunku suprasti kiek jis yra paliestas, bet nėra jokios abejonės, - jis sužeistas!

Antrasis, panikos apimtas, nei nebando padėti savo vadui, skubiai traukia į pakalnę. ... Bet tas jo skubumas ir karščiaavimas jam nėra naudingas. ... Perkūnas ir jį "pagauna"! Ir "pagauna", matyti, geriau, nei pagavo jo vadą, - vyrukas visu ūgiu išsitiesia žolėje. ...

Nieko nepadarysi, - šiandien Perkūno diena, nors šiaip, reikia pasakyti, aš šaudžiau geriau už jį.

Pas mus atšliaužia mūsų vadas. Pasirodo, mes turime irgi aukų, - žuvo, pataliktas į galvą, Subačiaus grupės vyras Jonuška.

BUS DAUGIAU

Spaudos ir gyvenimo verpetuose ...

Rugsėjo 5d. Čikagoje buvo palaidotas Lietuvos Gen. Konsulas New York, a. a. Jonas Budrys. Vėlionis paliko gražų dvasinį palikimą: jis buvo ne vien ilgametis Lietuvos diplomatinės tarnybos narys, bet kartu ir tas asmuo, kuris suverdo garbingą vaidmenį viename iš gražiausių prisikėlimo Lietuvos etapu - Klaipėdos atvadavime, kur jis buvo vyriausiu sukilėlių vadu.

Vėlionį palydėti į Tautines Kapines susirinko nemažai žmonių. Deja, pasirodo, mes nemokėjome atiduoti Vėlioniu tinkamos paskutinės pagarbos. Juk laidojome Lietuvos Gen. Konsulą ir Klaipėdos Sukilimo Vyriausiąjį Vadą! .. Vienu viena vėliava atėjo nusilenkti šiam Lietuvos sūniui. .. Tai Šaulių Sąjungos vėliava. .. Kitos, dažnai matomos iškilminguose susirinkimuose. .. Čia nerado reikalo ateiti ir nusilenkti daug kovojusiems dėl mūsų Tautos Laisvės vyriai. .. Nematėme puošniųjų vėliavų, atstovaujančių Savanorius-Kūrėjus, Ramovėnus, Neolituanus, Skautus ir t. t. Liūdna ir graudu. ..

Keistą nuotaiką kėlė ir savotiška mūsų kunigijos elgsena: nei vieno kunigo! Nei laidotuviuose, nei prie karsto atsiveikinant tautai nusipelnusį vyrą. .. Skirstantis laidotuvių dalyviai, vienas iš jų ir sako: jiems tauta tik tiek tūpū, kiek tos tautos žmonės jiems sudeda pinigų. ..

TIKSLAS, ATRODO, LABAI AIŠKUS. "Vienybė" ir toliau tebesėja išsivijos tarpe supuvusių grūdų. Štai rugsėjo 10d. numerio angliškoje dalyje skleidžia melą, tvirtindama, kad Pranciškonų Vienuolyne Kennebanke, D. P. vasarotojai ignoravo senusius ateivius, šalindami juos nuo jų ir tai valgykloje, ar paplūdimyje, ar mieste. .. Esą, netgi DP vaikai ir tie sekė tėvų pėdomis.

Visų pirma būtų jau metas nustoti skirstyti lietuvius į senusius ir DP. Visi jie yra lygūs prieš įstatymus, beveik visi yra Amerikos piliečiai, visi atlieka tas pačias prievolės, visų vaikai tarnauja krašto gynyboje, todėl po 15 metų imigracijos tik išsigimę išsivijai gali bandyti drumsti senai nusistovėjusį vandenį.

"Vienybė" dažnai mėgsta pasigirti kad ji atstovaujanti Valstybės Departamento politika (!). .. Vargu bau kas gali patikėti, kad valdžios įstaigos pritarė šio nusigyvenusio laikraščio ardomam darbui.

New Yorko Generalinio Konsulo Jono Budrio mirtis yra didelis smūgis lietuvių reikalų reprezentacijai. Jo netekimas palieka spragą konsularinėje tarnyboje. Laimė, kad pasiliko du kvalifikuoti jo pėdiniai, - konsulas Vytautas Stašinskas ir vicekonsulas Anicetas Simutis. Laimingu sutapimu, New Yorko Lietuvos Konsulatas ir toliau pajėgus vykdyti savo funkcijas dėka šių dviejų patyrusių ir turinčių virš 25 metų konsularinio stažo dar Nepriklausomos Lietuvos vyriausybės paskirtų reprezentantų.

NORI RAUSVOS SUKNELĖS... Nepajėgdamas nieko kito prikišti Rūtai Lee-Kilmonytei, kuri buvo Lietuvos Dienos šventės puošmena, dėl jos vadovavimo šventės programai, "DIRVOS" korespondentas v. r. prišakabino prie. .. suknelės, kuri esanti antrą kartą lietuvių šventėje matoma. .. (!) Daugiau nei keistas tas poetas v. r.

Ši artistė labai daug prisidėjo prie Lietuvos Dienos ir pavergtos tautos išpopuliarinimo. Ir reikia turėti didelį išlumą ir neturėti jokio takto, kad kabinėtis prie Rūtos Kilmonytės apsiirengimo. Grynas prasimanymas "Dirvos" bendradarbio, kad "dideli ir maži, vos tik pasirodė Rūta estradoje, pareiškė "didį nusivylimą"; mat Rūtos suknelė buvo ta pati, matytoji bei kraščiuose iš Čikagos šventės. "

Jos suknele gražioji lytis žavėjosi ir jeigu kuo tenka nusivilti, tai "Vilties" bendrove, kuri iki šiol dar nesu tvarko tokius arba jiems panašius "Dirvos" bendradarbius ir nepriverčia juos nusimti įkyrėjusią raustančią "suknelę". ..

DĖMESIO! NAUJA MEŠKERĖ! Lietuvių išsivijos smegenims plauti pradėtas iš Vakarų Vokietijos siuntinėti naujas žurnaliukas, kuriame žadama, kad bus: " .. objektyviai gvildinami lietuviški reikalai". ..

"Vienybės" pavyzdžiu tas žurnaliukas sakosi pasiryžęs informuoti išsiviją pasiremdamas p i r m a i s -

ia is šaltiniais, kad galima būtų. .. "susidaryti teisingesnį vaizdą apie Lietuvą, apie jos džiaugsmus ir vargus. "

Stilius ir išsireiškimai tie patys, kokius randame Brooklyno paraudusioje spaudoje, o turinys abejonių nekėlia, kad yra paruoštas kacapų tarnų. Nei redaktoriaus vardo, nei daugumos straipsnių autorių pavardės neminimos. Nurodoma tik leidykla.

Vertas dėmesio viršelis: ant kruvinai raudono fono, stagarais (primenančiais Sibire nukankintųjų atžymėtus kapus) išrašytas vardas - "Nemuno kraštas". .. Tiksliau būtų buvę, jei okupantas iš antrąjį žodžio būtų išmetęs vidurinę raidę, Vardas "Nemuno kratas" labiau atitiktų pavergtos Lietuvos padėtį.

Taiigi, turime dar viena lietuvių kalba leidžiamą laikraštį, kuris žadama "šviesti" iš pačių pirmųjų šaltinių.

KALIFORNIJOS LIETUVIŲ DIENA Rugsėjo 13d. Los Angeles LB apylvadovybė surengė Kalifornijos Lietuvių Dieną. Šventė praėjo sklandžiai ir

gražiai. Gal tik krito į akis jos per didelis amerikoniškumas. .. Lietuviai kalbėtojai, pradedant Lietuvos konsulu Dr. J. J. Bielskiu, pagrindines kalbas pasakė angliškai. .. o klausėsi apie 1.000 lietuvių, gerai suprantančių lietuviškai. Los Angeles miesto burmistro vardu kalbėjęs amerikonas v i s ą neilgą kalbą pasakė lietuviškai!

Pranešėja silpnai vertė lietuvių kalbą, sudarydama vos suprantamus sakinius. Gražiai pasirodžiusią solistę Prudenciją Bičkienę ji pristatė Žiūrovams kaip. .. Bikus! Pasibaisėtinas lietuvių kalbos, lietuviškų pavardžių nekinimas!

Šiaip Žiūrovai buvo patenkinti viskuo: programa, paroda, sporto šventės koncertu, tautiniais šokiais (nors jė kartais pasimesdavo scenoje. ..) muzika (puikiai sudarytas ir puikiai atliktas programą mažiukas lietuviško jaunimo orkestras, vadovaujamas G. Gudauskienės, susidedas iš 11 asmenų nuo kelių iki keliolikos metų amžiaus), restoranu ir šokiais. Lietuvių sportininkų varžybos vyko

dvi dienas. Rungtasi įvairiose srityse. Lietuviai sportininkai nugalėjo vengrus ir estus. Sporto klubui Banga gražiai vadovauja Česlovas Gedgaudas. *****

GAILA. .. NEPAISIEKUSI LIETUVIŲ DIENA

Kolumbijos Lietuvių Dieną reikia laikyti nepasisekusia. Ji įvyko rugpjūčio 7-9 d. d. ir jai vadovavo kun. M. Tamošiūnas.

Vieninteliu užsienio atstovu toje "dienoje" buvo mūsų solistė P. Bičkienė, kurią mums parūpino pats tėvelis. Įvyko šie kuriozai: 1) "Lietuvių Namų" įkurtuvės (tikrumoje tų namų šventinimas - "įkurtuvės" jau nebe pirmą kartą atlikinėjamos. ..), betgi "įkurtimo" metu tie namai jau buvo spėta išnuomoti svetimtaučiams - vokiečių šeimoms. 2) Buvo rimtai užsimota pasigirti p. Bičkienės balsu prieš kolumbiečių publiką, bet į viešąjį koncertą teatėjo tik vienas vienintelis kviestas kolumbietis - vieno laikraščio meno kritikas su keliais savo tautiečiais, betgi ir jis jokios recenzijos apie koncertą nepatiekė.

Bendras klausytojų skaičius - 35 žm - visi lietuviai. 3) Buvo papuotauta ir prisidaryta skolų, kurių padengimui netrukus turės pasirūpinti dole- ringieji Amerikos lietuviai per savo dvasiškis. Organizacija buvo bloga, žemiau kritikos, už tai ir rezultatai nėra ko stebėtis. Jei veikla ir toliau panašiuose rėmuose eis, iš mūsų pusės Vasario 16d. gimnazija ir LF vegetuos, bet klestės puotos ir koplyčių statymai. 4) Įvyko "įpati ngas lietuvių dienos uždarymas" ir kurį buvo iškviestas ir konsulas S. Štrutis iš Bogotos, bet išskrido atgal spėjus tik kopūstų lėkštelę suvalgyti, nes organizatorius "nesusiorientavo" prašyti konsulo tarti žodį. 5) Visoje šioje maišalynėje nieko nepralaimėj tik p. Bičkienė, pasinaudojusi tėvo Tamošiūno išrūpinta apmokama kelione ir taipgi vienas kitas linkęs pasimalonėti suteikta proga ir pasimatyti su tautiečiais atskridusiais iš Bogotos - viso 12 asmenų. 6) Buvo parūpinti atitinkami tekstai (džiaugsmo bei sveikinimų telegramai) šv. Tėvui ir atitinkamoms vyriausybėms, bet jokių vaistų nebuvo parūpinta gelbėti dingstantį mūsų jaunimą. .. *****

Šaulių suvažiavimo vakarienėje, - iš kairės - V. Kačinskas, A. Kaulėnas, S. Kaulėnienė, A. Kačinskienė, sve-Nuotrauka - V. A. Račkausko

WAITRESSES
No Experience necessary. All shifts.
Will train. Apply in person -

PENNANT RESTAURANT
6945 Dempster, Morton Grove, Ill.
Phone 967-6353.

Ar nepiktinaujamas Dievo vardas ?

Kiekvienas, kuris ruošėsi egzaminams US pilietybei gauti, turėjo gerai susipažinti su konstitucija. Manau, visi dar prisimena konstitucijos priedo - Bill of Rights Amendment One - kuris lietuviškai išvertus skamba maždaug taip: "Kongresas neturi išleisti įstatymo, liečiančio religijos įkūrimą ar draudžiančio ją laisvai praktikuoti." Išsėina, kad valstybė negali tvarkyti religijos reikalų savo įstatymais ir religija neturi būti varžoma. Tas vienintelis ir labai siauros apimties sakiny sus konstitucijoje atstoja visus religijos su valstybe santykių reguliavimo nuostatus. Daugiau visoje konstitucijoje religijos reikalu nėra pasakyta nei vieno skiemens.

Nenuostabu tad, kad čia kuone kiek vienas asmuo turėjo sėdintis savo "neklaidingą" nuomonę apie religijos padėtį. Kai kas tų žinovų net tvirtino, kad Amendment One ir yra tas Bažnyčios nuo valstybės atskirimo nuostatas. Kaž kada, jau senai, teko skaityti straipsnį apie Prancūzijoje veikiančius įstatymus, liečiančius Bažnyčios atskirimą nuo valstybės. Ten tas reikalas aptartas labai tiksliai, be jokių dviprasmiškumų, taip kad abejonėms vietos nebepalikta.

Ir štai, pernai religijos srityje įvyko radikalus perversmas: 1963 m. birželio 16d. US Supreme Court, svarstydamas kelių žydų bei agnostikų skundą, 8:1 balsais ir remdamasis čia minimu Amendment One ne tik uždė maldas viešose mokyklose, bet kartu tiek praplėtė to siauruccio nuostatos sąvoką, kad ir pats Dievas, kurio vardas net nėra paminėtas kalbamame konstitucijos nuostate, po "neutralumo priedanga" liko ištremtas iš valstybės!

Vienas didesnių New England dienraščių šią naujieną paskelbė riebiu šriftu šiais žodžiais: Government must not enter religion. The Court held that the state must be neutral in relationship between man and God. Atseit, valstybė neturi susidėti su religija ir negali santykiuoti su Dievu, t. y. turi būti neutrali. Įdomu tai, kad a. a. Kennedy, teismo sprendimą paskelbus, viešai davė savo pavaldiniam tokį sofistinį patarimą: galite melstis namie. ..

Čia visai nenoriu svarstyti teismo nuotariimo teisingumo ar teisėtumo

klausimą, norėčiau tik iškelti keletą aplinkybių, rodančių, kad valstybė priešingai nutarimui, nerodo jokių pastangų nutraukti santykius su religija visais tais atvejais, kai tas jai yra naudinga ar reikalinga.

Pav. pinigų kalyklos spardžių temp vis dar išleidžia įvairias monetas su religiniais šūkiiais - In God we trust. Tas pats šūkis dedamas ant daugelio naujų valstybinių pastatų. Teismuose tebevertojama priesaika ir tt. Juk daugelis garsųjų komunistų, kaip Hiss ir kiti, buvo nuteisti ne už valstybės išdavimą, bet už kreivą priesaiką! Kiekvieno pareigūno, net menkiau šio raštinko paskyrimas reikalauja priesaikos. .. Pilietis, santykiuodamas

su įstaigomis, ar tai rinkimams užsi registruoti, ar tai kokiam "laisensuf" gauti, visur tik kartoja: So help me God. .. Čia visiškai nepaminėjau visokių inauguracijų, invokacijų ir kit. maldų, taipgi karo kapelionų, rabinų institucijų ir daugelio kitų, kurios aiškiai rodo, kad valstybė visą laiką, kur tik jai naudinga, remiasi Dievo ir religijos vardu. Ir tokioje iš paviršiaus atrodančioje šventoje santvarkoje padarytas toks antireliginis vyr. teismo nutarimas!

Kaip matome valdžia sau galvos šiais klausimais nekaršina, - ji veikia kaip jai tinka, o liaudžiai davė išmintingą patarimą: Pray at home! Al. Št.

Amerika rausvame šešėlyje

Tąsa iš 1 puslapio -
teratūra" yra siuntinėjama paštu! Nesistebėkime, kad šeimų skirtybos pasibaisėtina auga, alkoholis masi dėja ir narkotikų vartojimas plečiasi. O Aukščiausias Amerikos Teismas iškilmingai uždraudžia maldą visose mokyklose. ..

Pažiūrėkime dabar kokie gi yra JAV kareivėliai, išauklėti komikų, televizijos žiaurii vaizdų ir "prograsyvaus" auklėjimo. .. Ar jie žino, kas tai yra pareiga ir vidinė asmens drausmė? Korėjos kare kiniečiai pa-

ėmė virš 4.000 amerikiečių karių belaisvus. Ir jų visas trečdalis sutiko būti komunistų koloborantais! Vadinasi, sovietams nesunku susidoroti su iliniais JAV piliečiais. .. Kas kita karininkai ir įvairių rūšių specialistai. Jie sudarė komunistui didelę kliūtį, nepasiduodami jų indoktrinacijai. .. Bet jiems pašalinti ar sumažinti jų skaičių jau yra sugalvoti "kurai be pergales", kur jie, patarėjų titulu, žūna vienas po kito Azijos džiunglėse. ..

Amerikos vyriausybė veda labai ir labai įtartingą užsienio politiką. .. Dar vis žada išlaisvinimą pavergtų tautų iš sovietinio jungo "taikiu būdu". .. Ar ne komiška? .. Tuo tarpu jau yra parengti "pastovios" neupuolimo sutarties tarp Amerikos ir Rusijos teks-

tai ir tik laukia porinkiminės ramumos. .. Jei Amerikos vyriausybė veda karus be pergales, jei ji užmerkia akis į komunistų prietiličius Amerikoje (Kuba), Afrikoje (Ghana, Zanzibaras, Alžyras) ir Azijoje, jei ji visais būdais pagelbsti sovietams, - argi Amerika nepergyvena pavojaus, kad tas šiandien rausvas dangus gali vieną dieną pasidaryti kruvinai raudonu? ..

Pažiūrėsim, ar šio rudens prezidentiniai rinkimai pajėgs išsklaidyti tuos siaubingus rausvuosius šešėlius ar atsiras užtektina opozicija sovietijos pataikūnams "liberalams" sutrūdyti, - parodysi netolima ateitis.

Lietuvių spauda, suprasdama momento begalinę svarbą, didelėje daugumoje palaiko Goldwaterio kandidatūrą. Tik Grigaičio "Naujienos" nerimsta. .. Nėra nei vieno šio dienraščio numerio, kuriame nebūtų užpuola mas šis taurus kovotojas su komunizmu. Gaila, pro partinius akinius Grigaitis nebesugeba matyti nei pavojau Amerikai, nei pasauliui. Nesugeba suvokti kur nuvedė pasaulį demokratų-liberalų politika ir kur dabar veda! Jis paklusnus demokratų partijos tar-nas - yra kas už jį galvoja.

Apie grynai komunistinę lietuvių kalba spaudą Amerikoje, netenka nei kalbėti, - jie visi "entuziastingai" palaiko demokratų ir ragina sutartinai visiems balsuoti už juos. .. tikėdami į 1918 metais pasakytus Leninio žodžius, kad: "Mums nereikės pulti Amerikos, ji nukris iš mūsų rankas, kaip prinokęs vaisius"

V. GIRDENIS

Lietuva-gražuolių šalis

Rašo - E. Karnėnas

KULTŪRINGI GRAŽUOLIŲ RINKIMAI

Šių metų "Miss Universe", "International Beauty", "Miss America" ir "Miss USA" rinkimai jau praėjo. Atskiri miestai ir kraštai jau rūpinasi gražuolių kandidatėmis kitiems metams.

Ši graži gražuolių rinkimų tradicija moderniam pasaulyje pasidarė tiek populiari, kad vis daugiau ir daugiau valstybių joje dalyvauja. Vadovauja JAV ir jose rengiami išpūdingi gražuolių rinkimai.

Negalima sakyti, kad gražuolių rinkimai yra tuščias moterų grožio garbinimas, paprastas gražuolių turgus ar tūlių biznierių pasipinigavimas.

Kaip matome iš televizijos, gražuolių-karalaičių rinkimai vyksta pagal iš anksto nustatytą griežtą tvarką. Kandidatėms į gražuolių karalaites neužtenka turėti gražią išvaizdą, jau-

nystę. Prie gražios išvaizdos lemiančiai prisideda jų apranga, laikysena, eisena, kalba, talentas, iškalba, aukštas išsilavinimas, asmens kultūra. Teisėjai parenkami iš žinomų aukštojo mokslo žmonių.

Tarptautiniai gražuolių karalaičių rinkimai lygintini su sporto olimpiadomis, kur atskirų valstybių ekipos demonstruoja jėgą ir atletišką grožį. Kaip olimpiados prisideda prie tarptautinio susipratimo ir bendravimo, taip ir gražuolių rinkimai artina tautų draugystę.

Gražuolių rinkimai yra grožio ir kultūros įvykiai, kurių niekas negali ignoruoti.

KARŪNUOTŲ GRAŽUOLIŲ LIKIMAS

Pernai "Miss Universe" buvo brazilietė Vargas. Visa Brazilija ja didžiavosi. Ji tęsia mokslus, jai gražus gyvenimas užtikrintas. Šiais metais

"Miss Universe" titulas teko graikei Kiriaki Tsopel. Ji pelnė garbę sau ir Graikijai. Pernai "Miss USA" titulą turėjo latvaitė Marite Ozers. Jos latviška kilmė ir naturalizacija pilietybėje nekliudė jos išrinkimui. Lėmė pranašumas kitų gražuolių tarpe.

Dar neteko girdėti, kad karūnuotos gražuolės nueitų į... "burleskus" ar "šuns keliais". Žinoma lietuvaitė Ieva Paulekiūtė-Rokfelerienė išsikyrė, bet ji šandien milijonierė, nors iš to gal maža nauda lietuviams.

Gražuolėms, jeigu jų protas nėra menkesnis už grožį, visais požiūriais gyvenimas šviesesnis, lengvesnis, o pridėjus talentą vaidyboj, dažna net į Hollywoodą patenka. Juk ir mūsų Rūta Kilmonytė talento dėka žvaigždė tapo.

LIETUVAITĖS GRAŽUOLIŲ RINKIMUOSE

Latvaitės M. Ozers išrinkimas "Miss USA" rodo, kad ir lietuvaitėms gražuolėm yra atviras kelias į grožio karalaites. Dažnai girdime, kad viename ar kitame universitete lietuvaitės pirmąją grožiu ir talentu. Kas nežino, jog lietuvaičių tarpe gražuolių procentas yra didesnis, negu kitų tautų jaunų mergaičių tarpe? Tačiau gaila, kad lietuvaičių gražuolių ryžtas pasiekti aukštesnės karūnos baigiasi gimnazijoje ir kolegijoje. Vienur kitur lietuvių dienose taip pat išrenkamos "Miss Lithuania", bet - tai ir viskas. Nėra planingos organizacijos lietuvaitėms gražuolėms padėti iškilti į šio krašto gražuoles.

Prieš kurį laiką "Drauge" buvo iškelta mintis lietuvaitėms ryžtis siekti aukštesnės gražuolių karūnos. Vėliau ten pat tilpo kelių asmenų pasirašytas keistokas pareiškimas, jog lietuvaitėms nederėtų rungtyniauti dėl grožio. Koktu buvo skaityti tokį pareiškimą.

"Draugo" priede "Moterų Gyvenimas" 64m. 8. 1 skaitėme A. Gustaičič rašinį apie laisvosios Lietuvos (Free Lithuania) gražuolės dalyvavimą pasaulio gražuolių varžybose. Jis pabrėžia milžinišką tarptautinę propagandą ir klausia "Kur yra laisvosios Lietuvos atstovė?"

KAS KLIUDO LIETUVAITĖMS GRAŽUOLĖMS?

Lietuvių tautos "susilaikymą" nuo pastangų lietuvaitėms daugiau domėtis gražuolių rinkimais ir stengtis juose dalyvauti galima suprasti keiliais motyvais.

Katalikiškos tautos pažiūros į gražuoles, į moterų kūno garbinimą, yra jau atgyventos. Būdinga, kad kol lietuvių ir žemaičių garbino Pikulį, mūsų protėviai guldė galvas už senąją tikyba, o kai pasidarė krikščionimis- ilgainiui panoro tapti didesniais kata likais už italus, už patį popiežių. Ar tai ne lietuviškas ekstremizmas?

Rodos jau seniai praėjo tie laikai, kai Lietuvoje buvo pajuokiamos moterų dabitos, gaudančios madas, baramos už didesnius iškirpimus apie kaklą, už "dekolte". Baigiame užmiršti šimtakvoldžius sijonus. Jau ir arabai leidžia savo moterims viešai rodytis atvirais veidais. O mes, kaip at rodo, dar vis norėtume mūsų moteris laikyti "tik sau", lyg būtume kokiais puritonais, murmonais, nepripažindami joms lygių teisių visame kame.

Saugodami mūsų jaunas moteris nuo pašalinių pagundų, turėtume savo tautai surasti kokią Robinsono salą. Kitai mes negalime mūsų gražuoles apginti nuo okupantų pareigūnų Lietuvoj, kur jie, kaip bitės ant medaus, kimba į lietuvaites, taip pat ir išeivijoje nuo "airišių" ir kitokių mėgėjų.

Jeigu jau taip nusistatė prieš gražuolių garbinimą, neleiskime mūsų moterims devėti maudymosi kostiumus, drauskime vartoti kosmetiką, trumpus plaukus, jaunų mergaičių ne leiskime į aukštesnius mokslus, ginkime romanus skaityti, net televiziją žiūrėti.

GROŽIS - DIEVO DOVANA

Grožis yra estetinė vertybė, pasireiškianti gamtoje ir meno kūryboje. Aple tai galima daug filosofuoti. Grožis - Dievo dovana. Grožis yra beribis idealas, visų geidžiamas, visų stiekiamas, visus patraukias, maloniai nuteikias.

Moterys bendrai, o gražuolės ypa-

Čikagos K. Donelaičio Lit. Mokyklos jaunesniųjų mokinių grupė moterų šventėje... Nuotrauka - V. Noreikos

tingai, visose tautose yra civilizacijos ir kultūros elektras, paskata. Neapgaukinėkime savęs ir nejuokinkime kitų, demonstruodami lietuvišką nusistatymą prieš gražuolių garbinimą. Visa gamta yra grožiu paremta. Nuo seniausių laikų dailininkai paveiksluose tik gražias moteris matome. Pati Dievo Motina visuose pa-

veiksluose moterišku grožiu žėri. Ir lietuvių tautos istorinės asmenybės - Birutė, Gražina, Plateraitė buvo gražuolės. Laikas mums mesti atgyventą konservatizmą. Gana "marinavotf" mūsų tautos didelį turtą, nepasinaudant juo Lietuvos propagandai. Kelia gražuolėms lietuvaitėms į karūnuotų gražuolių garbingą viešumą!

IMMEDIATE and PERMANENT OPENINGS

For mature WOMEN — 21 years and older
or COLLEGE STUDENTS
FULL OR PART TIME

To do LIGHT inspection work in a new plastic container
company (OPENINGS on all 3 shifts — PLUS weekend work)

GOOD WORKING CONDITIONS, FRINGE BENEFITS

Why not apply or PHONE 437-5010

IVCO CORPORATION

1982 Lunt Avenue, Elk Grove Village, Illinois

AUTOMATIC PUNCH PRESS OPERATORS

OPENINGS ON 1ST, 2ND AND 3RD SHIFTS
Excellent starting rates for experienced and reliable operators
WILL TRAIN INEXPERIENCED MEN
FREE INSURANCE — SHIFT PREMIUM
AND OTHER BENEFITS.

Phone, write or visit personnel Dept.
Interviewing daily 8:30 A. M. to 5 P. M. Saturday until noon

TEMPEL

STEEL COMPANY
MAGNETIC STEEL LAMINATIONS FOR THE
ELECTRONIC AND INDUSTRIAL INDUSTRIES
5431 N. DAMEN AR 1-8823

IMMEDIATE and PERMANENT OPENINGS:

For mature WOMEN — 21 years and older
or COLLEGE STUDENTS
FULL OR PART TIME

To do LIGHT inspection work in a new plastic container
company (OPENINGS on all 3 shifts — PLUS weekend work)

GOOD WORKING CONDITIONS, FRINGE BENEFITS

Why not apply or PHONE 437-5010

IVCO CORPORATION

1982 Lunt Avenue, Elk Grove Village, Illinois

Automobilio nelaimės atveju skambinkite
(In case of accident call)
GR 6-7777 24 hour towing service

Karoserijos taisymas, stabdžiai, motorai, tepimas ir
smulkūs pataisymai.

BODY & FENDER WORK

PAINTING, MECHANICAL REPAIR
2423 W. 59th St., Chicago, Ill., 60629

Savininkas — MIKAS CESAS

Laidotuvių Direktoriai

MAZEIKA & EVANS

6845 SO. WESTERN AVE.

THREE MODERNISKOS
AIR-CONDITIONED KOPLYČIOS

MAŠINOMS VIETA

REpublic 7-8600

REpublic 7-8601

LEO'S SINCLAIR SERVICE

STABDŽIAI, SANKABOS (CLUTCH), TRANSMISIJA
(Standartinės ir Automatinės), TUNE-UPS
IR MOTORŲ REMONTAS

5759 So. WESTERN AVE., kampas 58th St.

Sav. LEONAS FRANCKUS

Tel. PProspect 8-9533

Visų rūšių draudimas

AUTOMOBILIŲ, GYVYBĖS, NELAIMINGŲ ATSTIKIMŲ, GAISRO,

LIGONINĖS IR VISOS KITOS APDRAUDOS

TAIP PAT LEISKITE MUMS ĮRODYTI MŪSŲ PLAČIAI ŽINOMĄ
SAŽININGĄ, PATYRUSĮ IR STROPŲ PATARNAVIMĄ NAMŲ PIRKI-
MUI IR PARDAVIMUI

JUOZAS BACEVIČIUS

THE TRAVELERS AGENCY & OTHERS

Bonded member by the National and Chicago Board of Insu-
rance Underwriters.

BELL REALTY & BACE INS. AGENCY

6455 So. Kedzie Ave.

Chicago 29, Ill.

Val. kasdien 9-9

PProspect 8-2233

Šešt. ir sekm. 9-5

SIUNTINIAI Į LIETUVĄ IR KITUS KRASTUS
LICENCIJUOTA LIETUVIŲ FIRMA

COSMOS PARCELS EXPRESS CORP.

3212 So. Halsted St. Chicago 8, Ill. CA 5-1864

MARQUETTE GIFT PARCEL SERVICE

2439 West 69 St. WA 5-2737

E. ŽUKAUSKAS

Didelis pasirinkimas medžiagų kostiumams, suknelė-
ms, skarelių, odos ir kitų prekių! Įsitinkinkite!

Pasipuoškite isigydami GRAŽIUS RŪBUS H. SEIGAN KRAUTUVĖJE

Atsilankykite į draugišką krau-
tuvę, kurioje savininkai ir par-
davėjai kalba lietuviškai. Čia
rasite didžiausį pasirinkimą vė-
liausių fasonų vyriškų kostiu-
mus ir paltus tokių žymių firmų
kaip: "Society Brand", "Gro-
shire", "Botany 500" ir kitų.
Geriausių firmų marškiniai vi-
sų dydžių; ir kitų vyrų reik-
menų.

Jaunuoliai čia ras apsirėmimą pra-
dedant nuo batų iki skrybėlės. Atsilan-
kykite tuojau, kad galėtumėt pasmau-
doti didesniu pasirinkimu.

ATEJE TEVAS IR SONUS RAS ČIA TINKAMIAUSIUS
RŪBUS. GALITE PIRKTI KREDITAN PATOGIAIS
JUMS ISSIMOKEJIMAIS!

H. SEIGAN

ROBAI, SKRYBĖLĖS, BATAI IR KITI REIKMENYS
VYRAMS IR JAUNUOLIAM

4630-32 South Ashland Ave. Tel. YArds 7-1272
CHICAGO 9, ILLINOIS

6-oji tąsa

Neveltui 1928 metais jis išimties keliu iš viršilos buvo pakeltas į karininkus ir leitenanto žvaigždutę jam prisedę pats Respublikos Prezidentas, kai jis aviacijos šventės proga, atlikęs oro akrobatikos skraidymą, nutupė Kauno areodrome. Apie jo sugebėjimus buvo pasakojamos istorijų istorijos, kartais neįtikėtinai, bet tikros.

Ir aš nežinau, ką tie Lietuvos lakūnai ir aviacijos konstruktoriai būtų atlikę ir padarę, jeigu jie būtų turėję tokias darbo sąlygas ir galimybes, kaip, sakysime, Amerikos, Anglijos, Prancūzijos ir kitų kraštų lakūnai ir konstruktoriai. Bet čia galiu

Iš netolimos praeities

Aleksas Šemeta

- Karo Mokykla jau čia!
Ir tikrai, ties stoties pastatais sustojo motociklas, kurį vairavo Karo Mokyklos kapitonas, o ant užpakalinės sėdynės buvo jaunas kariūnas. Žinoma, mano dėmesys buvo tas kariūnas, nes pagal turimas žinias, jo rankose buvo mano skepetaitė. Iškart jis labai drąsiai jautėsi nemažame kari

drąsiai teigti, kad jie būtų atlikę ir atsiekę daug daugiau, negu aukščiau paminėtų valstybių lakūnai ir konstruktoriai. Tai nepaprastų sugebėjimų, pasišventimo ir ištvermės tautai!

ŠAUNUSIS LIETUVOS KARIŪNAS
Areo stoties patalpose gurkšnojant kokeitį ir karininkams ėmus kalbėti apie tai, kad turėtų būti išgertas "bruderšaftas" lakūnų su panelėmis, kurias jie turėję laimės paskraidinti ore, kai staiga įskubėjęs vienas iš dalyvių pranešė:

ninkų būryje, bet greitai apsisprato, kai buvo paragintas jaustis laisvai, nes esąs šio suėjimo kaltininkas. O jis buvo aukštas, gražus šviesiaplaukis lietuviukas, galįs pavergti kiekvieną iš moteriškos giminės savo išskirtinu gražumu ir kuklumu sava laikysena.

Jis stovėjo kiek užpakalyje kapitono, kai jiedu suėjo į patalpas, kuriuose juodu buvo laukiami.

- Karo Mokyklos viršininko pavestas pristatė laimingą kariūną, kuris yra pasiruošęs skepetaitę gražinti Amerikos lietuvaiti, kurios ji neteko praskendant Karo Mokyklos aikštyną, - savaip raportavo čia esantiems kariūnų mokytojams.

Rankos pratėsimu su juo pasisveikino vienas iš čia esančių vyresnių karininkų ir atvykusiems pristatė mane:

- Tai šios dienos aviacijos viešnia iš Amerikos, kurią ištiko nesėkmė. Bet ne dėl medžiaginių nuostolių jūs buvotė paprašyti skepetaitę pristatyti čia, o todėl, kad norėjome viešniai parodyti tą kariūną ar karininką, kuris jos skepetaitę pasigavo. Taigi, reikalas liečia daugiau romantinę pusę ir mums miela padėkoti už mūsų prašymo patenkinimą, - labai aiškiai visą reikalą nušvietė vyresnysis.

Aš pirmiausia pasisveikinau su priešakyje stovinčiu kapitonu, o antruoju man prisistatė šaunusis kariūnas:

- Antro kurso kariūnas Gediminas XI!

Labai miela tamstą pažinti, - pasakiau ir pratėsiai jam ranką.

- Jeigu tamsta, miela viešnia iš Amerikos, leisite, aš esu pasiruošęs skepetaitę tuojau jums sugražinti, bet aš būčiau labai dėkingas, jei toji skepetaitė tokiu originaliu keliu atsiradusi mano žinioje, būtų palikta mano nuosavybėje, nes tikiu, ji bus mano būsimos laimės suvenyras, - kalbėjo šaunusis kariūnas ir laukė mano sprendimo.

- Miela patenkimu tamstos pageidavimą, bet aš negaliu duoti jokios garantijos, kad toji skepetaitė bus jums būsimos laimės laidininkas, nors aš linkėčiau to tamstai iš visos širdies.

- Vien tamstos nuoširdūs žodžiai yra patikima garantija, kad laimės susilauksiu! - romansavo kariūnas ir jo žodžiai man labai patiko.

- Tamstos žodžiai ir toks tvirtas įsitikinimas man padrė labai malonų įspūdį. Ir nors tai neįprasta, aš mieliai tamstai siūlau šį vakarą susitikti Metropolyje, nes noriu tamstą pažinti arčiau ir išsikalbėti, - prisipažinau visų akivaizdoje.

- Man būtų labai malonu, bet, miela lietuvaitė iš Amerikos, aš esu kariūnas ir čia negaliu duoti žodžio taip pageidautinam susitikimui, nes jo įvykdymas priklausys ne vien tik nuo mano gerų norų, - nekartą žvilgtelėjęs į greta stovintį kapitoną, pasiteisino kviečiamasis.

- Kaip tai? - bandžiau sužinoti smulkiau, bet čia pat į kalbą įsijungė kariūną atvežęs karininkas:

- Gedimainai, tamstai bus duotos visos galimybės panelę susitikti Metro polyje.

- Ačiū, pone kapitone, - atsakė kariūnas ir atsisukęs į mane pasižadėjo: Šiandien būsiu laimingas, susitiks tamstą nurodytoje vietoje.

BUS DAUGIAU

IŠ PRAEITIES ALBUMO ...

Dariaus išleistuvės į Ameriką, surengtos jo artimiausių bičiulių. Ant kilimo sėdi Sidaravičius ir Pyragius, sofoje - Peseckas, Darius ir Grincevičius.

Policija, Krivulė ir Angelai Sargai

Nepriklausomos Lietuvos policijos atkurimas sutampa su dviem dideliais istoriniais įvykiais: su 1918m. lapkričio 11d. pasibaigusiu pirmuoju pasauliniu karu ir su suorganizavimu pirmojo laisvos Lietuvos ministerių kabineto, kurio priešakyje stovėjo Augustinas Voldemaras. Kalbu apie po-

licijos atkurimą, nes policijos (arba milicijos) veiklos pradžios tenka ieškoti senosios Lietuvos valstybėje, siekiant net 1588 metus. Atkurti miliciją naujais pagrindais tada buvo labai sunku. Krašte tebeviešpatavo vokiečių žandarai ir dezorganizuoti jų kariuomenės daliniai. Kaimynai iš rytų (rusai-bolševikai ir lenkai) kėsinosi į vos gimusios Lietuvos nepriklausomybę ir laisvę, puldami jauną valstybę iš lauko ir vidaus.

Tada Lietuvai teko ne tik organizuoti krašto vidaus apsaugą, bet kartu ir gintis visais frontais nuo išorės priešų. Dėka ryžtų buvo nugalėti visi organizaciniai sunkumai ir milicija (vėliau pavadinta policija) buvo atkurta, o priešai nugalėti.

Nepriklausomybės laikais mūsų policija visais darbo frontais darė milžinišką pažangą, greit prisivydama ir net pralenkdama kai kurių ir senų valstybių policiją savo darbo metodais ir technikos priemonėmis. Mū-

sų policijai ypatingai buvo skaudžios raudonųjų ir rudųjų okupacijos, kuriose netekta šimtais gyvybių.

Lietuvos policija turėjo šūki: "Tverka ir teisėtumas - valstybės pagrindas". Policijos šventė buvo spalio 2d. - Angelų Sargų diena.

Buvę policijos tarnautojai, gyvenę išsivijoje, yra susibūrę į "Krivulės" klubą. Jie nepamiršta tos atmintinos dienos ir kas met galimybių ribose švenčia šią policijos šventę Angelų Sargų dienoje - Spalio 2 d., prisimindami maldomis savo draugus, kritusius nelygioje kovoje už krašto laisvę ir savo šalies gyventojų saugumą.

Šiais metais Čikagoje Angelų Sargų šventė bus švenčiama rugsėjo 27 dieną Jaunimo Centre. Visi policijos tarnautojai kviečiami į jė dalyvauti. P. Erdvys

ELECTRICAL ESTIMATOR

Immediate openings for electrical estimator and Material listers. - Experience in industrial, commercial and chemical plant work. - Call or write to

MR. R. J. HARRISON

Austin Engineers, Inc.

2978 W. Grand Boulevard
Detroit 2, Michigan
Phone TR 5-7737

ENGINEERS

MATERIAL HANDLING
MECHANICAL PROCESS
AND AIR-CONDITIONING
Architectural
Structural
Designers and
Estimators
CHEMICAL
Experienced in design of commercial, industrial and chemical plants. Call or write:

MR. F. B. ROBERTS

Austin Engineers, Inc.

2978 W. Grand Boulevard
Detroit 2, Michigan
Phone TR 5-7737

NURSES - STAFF

Full or Part time - Day, Evening or night shift. For Medical, Surgical, O.B. and Psychiatric.

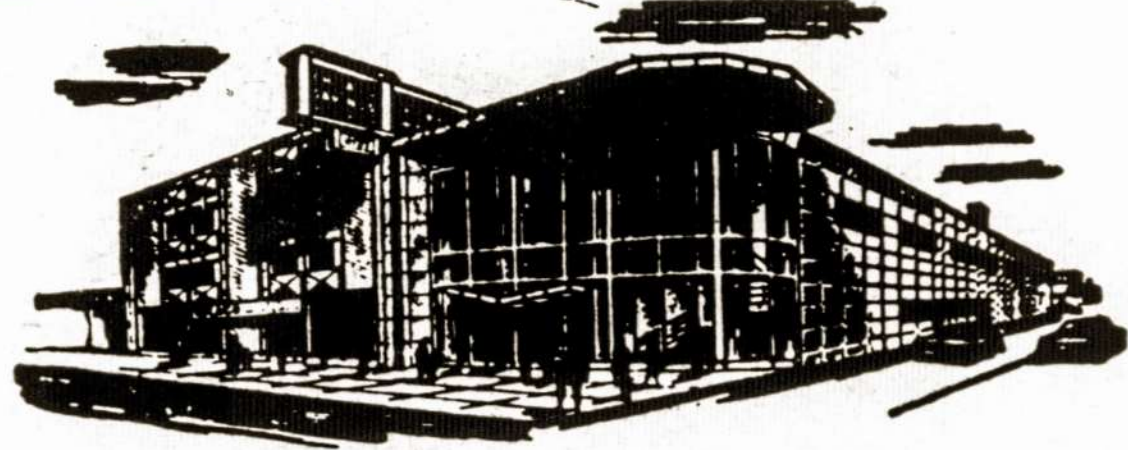
Excellent starting salary.

Call:
LORETTO HOSPITAL
645 S. Central - MA 6-4300

Taupykit ir Skolinkit Pinigus Amerikos Lietuvių Sostinėje - Marquette Parke

VALANDOS:
Pirmad. nuo 12 iki 8 popiet
Antrd. nuo 9 iki 4 popiet
Trečiad. uždaryta visą dieną
Ketvirtad. nuo 9 iki 8 popiet
Penktad. nuo 9 iki 8 popiet
Šeštad. nuo 9 iki 12:30 p. p.

4 1/2% anticipated dividend on investment accounts

Chicago Savings bendrovės naujai padidinta įstaiga su dviem kiemais automobiliams užima 290 pėdų plotį. Tai viena įdomiausių ir mūsų klientų patogumui puikiai įrengta įstaiga Chicagoje. Aukšti dividendai, apdraustas saugumas, skubus ir malonus patarnavimas.

Taupykite ir skolinkite pinigus Amerikos Lietuvių Sostinėje - Marquette Parko apylinkės centre.
Current Dividend up to 4 1/2%

CHICAGO SAVINGS & LOAN ASSOCIATION
6245 South Western Avenue. Chicago 36, Illinois GRovehill 6-7575

PIRKITE NAUJOJE MODERNOJE MAISTO IR LIKERIŲ KRAUTUVĖJE

PARAMA-

2534 WEST 69th STREET. Telefonas: RE 7-3332
Savininkai: J. Janušaitis ir J. Mažeika

ČIA GERIMUS PIRKSITE TIKRAI PIGIAI! TIK KELETAS PAVYZDŽIŲ

BARNETT PRANC. KONJAKAS 5th \$4.98	COCKTAILS MANHATTAN OR
GERMAN BRANDY 5th \$3.98	MARTINI kvorta \$2.98
CANADIAN WHISKEY 5th \$3.98	ZELLER SCHWARZ KATZ..... \$1, 29
VODKA pilna kvorta \$3.59	(vokiškas vynas)
KRON BRANNVIN	NAPOLEON FRENCH BRANDY..... \$3, 35
AQUAVIT (švediška) 5th \$3.98	BORDEAUX pranc. vynas 5th \$0.98

BRUNO KEPYKLOJĖ
KEPA LIETUVISKĄ DUONĄ

BRUNO KEPYKLA

Kas Valgo Bruno Duona
Visad Žydi Kaip Agūnas!

Sav. BRUNO MACIANSKIS
3339 So. Lituania Ave
Tel- CL 4-6376

PIRKITE NAUJOJE MODERNOJE MAISTO IR LIKERIŲ KRAUTUVĖJE

PARAMA-

2534 WEST 69th STREET. Telefonas: RE 7-3332
Savininkai: J. Janušaitis ir J. Mažeika

ČIA GERIMUS PIRKSITE TIKRAI PIGIAI! TIK KELETAS PAVYZDŽIŲ

BARNETT PRANC. KONJAKAS 5th \$4.98	COCKTAILS MANHATTAN OR
GERMAN BRANDY 5th \$3.98	MARTINI kvorta \$2.98
CANADIAN WHISKEY 5th \$3.98	ZELLER SCHWARZ KATZ..... \$1, 29
VODKA pilna kvorta \$3.59	(vokiškas vynas)
KRON BRANNVIN	NAPOLEON FRENCH BRANDY..... \$3, 35
AQUAVIT (švediška) 5th \$3.98	BORDEAUX pranc. vynas 5th \$0.98

Laisvoji Lietuva

911 West 32 St. CHICAGO 8, ILL. Telef: FR 6-5416

Kas ir kur?

Dr. Balio Matulionio dėka Rhode Island antrojo distrikto kongresmanas John E. Fogarty rugsėjo 10d. įnešė rezoliuciją pavergtųjų kraštų klausimu.

Mūsų bičiulis Petras R. Šileikis, C. P. O. turis savo ortopedijos laboratoriją 2850 West 63 St. Chicago, tarp dešimties išrinktųjų garsių amerikiečių ortopedų- medicinos protezių specialistų, rugpjūčio 6d. raštu yra pakviestas Prosthetic-Orthopedic Education Northwestern University Medical School nuo šio rudens semestro kaip specialistas-instruktorius. Šis kursas yra skiriamas jau baigusiems daktarams ir fizio-terapistams.

Petras R. Šileikis 1938 metais yra baigęs garsų Europoje prof. dr. R. Jedlička vardo ortopedijos-technologijos institutą Prahėje.

Šiuo metu P. R. Šileikis aptarnauja ne tik Chicagos ligonines bei pasirusčius invaliđus, bet kartu ir pasaulinio garso Mayo klinikas Minesotėje.

Šiaurės Amerikos Lietuvių Gydytojų korporacija "Fraternitas Lithuania" New Yorke Waldorf-Astoria spalio 10-11 d. d. rengia 56-ji visuotini suvažiavimą. Bus padaryti trys pranešimai: Dr. V. Pavilano "Vėžio sukėlimas SV-40 virusu in vitro", Dr. V. Paprockas - "Išvaizda ir charakteris" ir N. N. Lietuvių rezistencija ir NKVD.

Teatrinio sezono atidarymas. Penktadienį, spalio 2d. 8val. vak. Scenos Darbuotojų Sąjunga atidaro Čikagos lietuviškąjį teatrinį sezoną su didelio pasisekimo žiūrovuose sulaukusi A. Kairio "Popiečio diagnoze".

Vaidinimas įvyks Jaunimo Centre. Stasio Pilkos režisūra, dailininkas V. O. Virkau. Vaidina, - E. Blandytė, B. Briedienė, J. Cijūnėlienė, A. Dikinis, E. Radvila ir J. Raudonis.

Spalio 17 ir 18 d. d. Donelaičio minėjimas, kurį sceniniai ruošia rež. A. Dikinis.

Scenos Darbuotojų Sąjunga yra pasiryžusi mūsų visuomenei pateikti stiprų sezoną. Laukiama publikos su-

sidomėjimo.

*****

Lidni reiškiniai... Neseniai mūsų spaudoje dailininkai skundėsi, kad jiems neišmokėta meno premija skirta Čikagoje. Dabar mus pasiekia žinia, kad prieš porą metų poeto B. Brazdžionio redaguojamas Lietuvių Dienų žurnalas neišmokėjo foto konkurso laimėjusiam Australijos lietuviui E. Karpavičiui.

Po šitokių įvykių, argi stebėtina, jei mūsų pastangos konkursų keliais paskatinti kūrybą, atsimuša į kūrėjų tylą...

*****

Pasakykite, - ar tai tiesa? Vasarį 16d. Gimnazijoje yra mokytojas p. Gailius, kuris kartu yra ir bendrabučio vedėjas. Jis ir jo šeima (įskaitant ir jo vaikus) gyvena gimnazijoje ir naudojami visomis privilegijomis. Bet... šio lietuviško pedagogo ir auklėtojo vaikai... nelanko Vasario 16d. gimnazijos, bet eina į vokiečių!

Kaip visa tai suprasti? Kaip šis pedagogas paaiškina jo vadovaujamiems skautams, kuriems skiepija lietuvių ir meilę Lietuvai, - kodėl jis pats asmeniškai netiki lietuvių?

Mūsų supratimu čia kažkas negerai... Netrukus tuo klausimu plačiau pasisakysime, surinkę visus davinius

*****

LB Lemanto Apyl. valdyba rengia Lituanistinei Mokyklai paremti šeimyninį pobūvį - vakarienę, kuri įvyks Wrobels Hall, - 135 ir Archer Ave, Lemon t, ILL. Pradžia 7 val. vak. spalio 3 dieną. Šokiams gros lietuvių kapela. Įėjimo auka tik \$2.

*****

Rugsėjo 8-oji Gaatingo (V. Vokietijoje) Sanatorijoje, kurioje gydomi ke liolika lietuvių, buvo kukliai paminėta. Pamaldas laikė kun. dr. J. Aviža.

*****

Angelų Sargų šventė bus švenčiama ir 46 Lietuvos Nepriklausomybės minėjimas įvyks rugsėjo 27 d. Jaunimo Centre. Program a, - pamaldos 11 val., posėdis-12 val. Jaunimo Namuose ir 4 v. p. p. 45 Klubo salėje, - 4500 So. Talman, vakarienė Krivulės Klubo nariams su šeimomis.

Rengia buv. policijos tarnautojų Lietuvoje klubas Krivulė.

"Pabaltijo ir kitų pavergtų kraštų laisvinimo reikalas yra atsidiures už geležinės uždangos čia, Amerikoje. Tą uždangą sudaro dabartinė administracija ir Valstybės Departamentas. Kodėl krašto administracija bijo kelti Lietuvos, Latvijos, Estijos kitų kitų pavergtų kraštų laisvinimo reikalą Jungtinėse Tautose? - kalbėjo ir klausė kongresmanas Robert R. Barry (R-N. Y.), neseniai įnešdamas naują rezoliuciją Lietuvos laisvės bylos klausimu.

Visi geros valios lietuviai kviečiami dar kartą parašyti po trumpą laišką prez. Johnsonui. Laiško turinys duodamas žemiau. Visi, kurie tik rąšys, prašomi tai pasakyti savo žodžiais.

The Honorable Lyndon B. Johnson President of the United States The White House, Washington, D. C.

My Dear President: As you are aware of the fact, there are some seventy Senate or House Concurrent Resolutions, introduced in this Congress, that call for freedom for Lithuania, Latvia, Estonia and other captive nations. The Senate and House committess and the Congress do not act on this cry-for -liberty legislation because you, Sir, and the State Department oppose it.

Mr. President, are you not for the freedom for the Baltic States? Mr. President, why does the Administration oppose this legislation? Would you be kind enough to answer me these questions? Thank you.

Sincerely, (parašas)

Ped. Lituanistikos Institutas naujuosius mokslo metus pradėjo rugsėjo 12 d. su 39 studentais. Šiais metais įstojo 24 nauji klausytojai. Daugiausia kaip bet kada ligi šiol. Neaklų vaizdinis (korespondencinis) Institut einamųjų dalykų dėstymas vyksta be atostoginių pertraukų. Registruotis galima bet kada ir bet kur gyvenantiems. Kreiptis šiuo adresu- P. L. Institutas, 5620 So. Claremont Ave, Chicago, ILL, USA.

*****

LIEUVIŲ KALBOS PAMOKOS NE LIEUVIŠKAI KALBANTIEMS. Pavieniams ir nepavieniams asmenims kartas nuo karto vis besikreipiant su pageidavimu mokytis lietuvių kalbos, o tokio kurso prie jokios mokyklos Chicagoje nesant, Pedagoginis Lituanistikos Institutas, minėtų pageidavimų skatinamas, nutarė tokio kalbos kurso dėstymą suorganizuoti prie šio Instituto.

Šio kurso programa numatoma iš-eiti per du semestrus, dirbant vakarais po 4 valandas savaitėje klausytojų pasirinktomis dienomis. Klausytojais priimami asmenys, kurie lietuviškai nemoka ir šiek tiek mokantieji. Pagal tai ir pats mokymo darbas planuojamas dviem grupėm, nemažesnėm kaip po 10 klausytojų grupėje.

Pamokos pradamos š. m. spalio 15d., ketvirtadienį, 7 val. vakaro, P. L. Institute, 5620 So. Claremont Ave, Chicago, ILL. Dėstys mokytojai, baigę aukštąjį Lituanistikos mokslą. Registracijos bei smulkesnių žinių reikalu kreiptis laišku aukščiau nurodytu adresu arba telefonu PR 8-7227 į kun. Dr. J. Kubilių SJ nuo 10 iki 12 val. rytai ir nuo 8 iki 10 val. vakarais.

P. L. Instituto Vadovybė *****

Lietuvos Veteranų Sąjungos RAMOVĖ garbės nariui Lietuvos generaliniam konsului New Yorke ir Klaipėdos atvadavimo vyriausiam vadui

A. + A. JONUI BUDRIUI

netikėtai mirus, jo šeimai ir giminėms nuosirdžią užuojautą reiškia

Lietuvių Veteranų Sąjunga RAMOVĖ

WILLIAM E. MILLER Respublikonų Partijos kandidatas į JAV Viceprezidentus, vienas iš geriausių Amerikoje kalbėtojų

VILNIAUS DIENA

Yra žinomas istorinis faktas, kad Vilnius nuo 1323 metų yra laikomas Lietuvos sostine. Tas faktas buvo patvirtintas ir prieš 46 metus, skelbiant Lietuvą laisvą ir nepriklausomą su sostine Vilniumi.

Šiandien daugeliui atrodo, kad Vilniaus problema nėra aktuali, nes ji taip tampriai yra surišta su visos Lietuvos likimu, kad netenka kalbėti vien apie Vilniaus krašto laisvę. Gal ir tiesa. Bet netenka pamiršti to fakto, kad Vilniaus problema yra žymiai komplikotesnė, nei daugelis mano. Mums Vilnius yra amžina Lietuvos sostinė, dėl kurios lietuvis vedė ilgą ir atkaklų karą su kaimynais lenkais. Vilnius yra visų lietuvių Roma, nuo kurios dabar nusisukti būtų didelė nuodėmė, o ypač kada į jį žvalgosi net gudai, o lenkai nepaliaujamai bubnina savo spaudoje, suvažiavimuose, kongresuose už gražinimą Vilniaus

Lenkijai. Tenka įsidėmėti, kad pastaruju laikų lenkų spauda ėmė žymiai dažniau kalbėti apie Vilnių. Šie visi faktai turi skatinti mūsų budrumą ir ryžtingumą kovoje už Vilniaus ir Lietuvos laisvę. Savo laiku taip giliai įleidęs šaknis į tautos sąmonę sakinyss, - šūkis: "Mes be Vilniaus nenu-rinsim!" neturėtų būti pamirštas ir šiandien!

Visai betgi suprantama, kad visais šiais Vilniaus laisvinimo klausimais jautriausia yra Vilniaus Krašto Lietuvių S-ga, kurios nariai per lenkų okupacijos dvidešimtmetį kovojo su lenkais, geriausiai pažino jų klastas, žiaurumus ir neštą lietuviškai vilnijai vergiją.

Vilniaus Krašto Liet. S-gos Čikagos sk. spalio 4d. jaunimo Centre rengia Vilniaus Dieną. Tebūnie spalimėnuo skirtas darbu ir maldai prisimenant Vilnių. Pov. Dirktis

Ne vien duona žmogus yra gyvas!

KUPONAS: prašau mane iškirpti ir užpildžius pasiųsti Laisvosios Lietuvos Administracijai. Ačiū!

SIUNČIU \$ 5 metinei prenumeratai (Naujiems skaitytojams prenumeratos pradžia skaitoma nuo laiško gavimo dienos) SIŪSKITE laikraštį šiuo adresu: PAVARDĖ ..... Nr. ir gatvė ..... MIESTAS ..... VALST. .... ZONA

Inž. Romas Venckus ir Giedrė Karužaitė susituokė rugg. 29d. Los Angeles.

Jų moterystę palaimino Šv. Kazimiero parapijos klebonas J. Kučingis. Nuotrauka-L. Briedžio

*****

Nauja JAV LB Centro valdyba

JAV Lietuvių Bendruomenė prista-tė ir Taryba patvirtino sekančio są-stato Centro Valdybą:

JONAS JASAITIS - pirmininkas, MARIJA RUDIENĖ, - vicepirminin-kė, ZIGMAS DAILIDKA - vicepirmi-ninkas kultūros reikalams, JERONI-MAS IGNATONIS - vicepirmininkas švietimo reikalams, JONAS JURKŪ-

NAS - vicepirmininkas organizaci-niems reikalams, VACLOVAS KLEI-ZA - jaunimo reikalų vedėjas, ME-ČYŠ ŠIMKUS - išdininkas, JONAS PAŠTUKAS - protokolo sekretorius, KOSTAS JANUŠKA - sekretorius, Visuomenė, organizuoti vienetai ir pavieniai asmenys yra prašomi šiai JAV LB Centro Valsybai nuosirdžiai talkininkauti.

CUTTING TOOL MANUFACTURER

has several openings for experienced

- SURFACE GRINDERS
• MILLING MACHINE OPERATORS
• BRIDGEPORT OPERATORS

Steady employment with top wages and fringe benefits

Apply, write or wire:

MODCO TOOLS

21100 COOLIDGE HIGHWAY

OAK PARK, MICHIGAN

MOTERIMS IR VYRAMS Galvos odos ir plaukų priežiūra Speciali formula 1-25849 JIB LABORATORIJA, 1437 So. 49th Ave. ir Drugstore, 5000 W. 16 St. abu Cicero, Ill., 60650.